

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

TRY HØJSKOLES
ÅRSSKRIFT

1957

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN
1957

Statens pædagogiske Studiesamling
København

Elevforeningens kontingent

er 3,25 kr. Brug giroblanketten straks! Det er nemmest og billigst. Ellers sendes postopkrævning ud til foråret. Meddel altid evt. adresseændringer og navneændringer på grund af giftermål!

Elevmødet 1958

er søndag den 15. juni – *Valdemarsdagen* – samt aftenen forud. Bemærk det ændrede tidspunkt og mød flittigt op. Sæt jeres holdkammerater stævne! Velkommen!

Efterårsmødet

holdes onsdag den 17. september, altså stadig den 3. onsdag i september. Vi glæder os altid over at se gamle elever blandt deltagerne.

Ændrede kursustider

For fremtiden vil Try højskoles kursus begynde den 3. august og den 3. februar og vare 5 måneder. Som overgangsordning får vi i 1958 et 3-måneders kursus, der begynder den 8. april.

Med venlig julehilsen

Hilda og P. Bayle og Sørensen.

TRY HØJSKOLES ÅRSSKRIFT

1957

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1957

»Traditionen tro -«

Traditionen tro går det nu igen løs med at udarbejde årsskriftet.

Traditionen tro tager vi igen fat på juleforberedelserne.

Traditionen tro holdt vi også i år vort elevmøde.

Traditionen tro – – o. s. v.

Vi kender og bruger alle udtrykket.

Vi har alle vore traditioner at følge eller bryde.

Livet er fyldt med traditioner.

Der findes gode, levende og styrkende traditioner, og der findes dårlige, tomme, tyngende og snærende traditioner (tænk blot som eksempel på dronning Elizabeths bevægelsesfrihed, når hun færdes officielt).

*

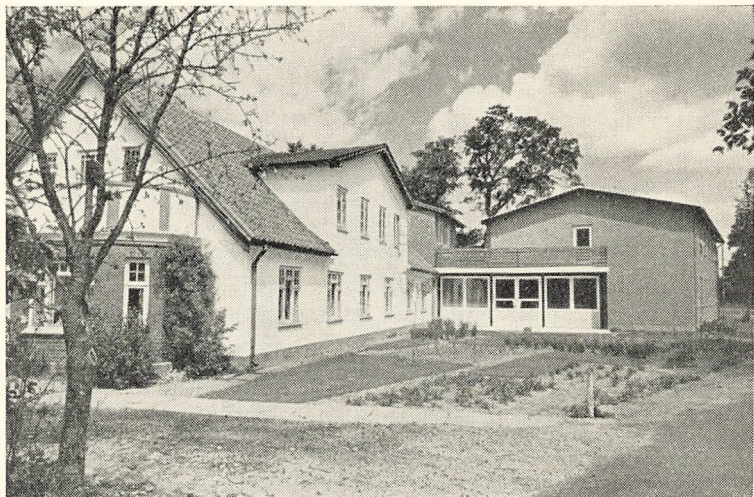
Ordet tradition har vi fra det latinske traditio, der betyder overlevering eller overgivelse. Alene deri ligger noget forskelligt, thi hvis noget er givet os, ligger der en gave deri, noget værdifuldt. Men er noget bare leveret os, er det ingen gave.

Der er knyttet traditioner til tusindvis af menneskelivets foreteelser, til hverdag som fest.

Vort arbejde får traditioner – ofte hensigtsmæssige, ofte smukke, men ofte også helt uforståelige – måske grænsende til overtro.

På en højskole indleder vi timen med en sang. Hvorfor? Ja, det hører sig til. Det er vor tradition.

Men er det en tom og meningsløs tradition? Det kan det måske udarte til; men jeg tror, sangen kan være med til at gøre en time bedre. Sindene stemmes om noget fælles. Man stiller om fra vidt forskellige tankerækker (eller tankeflugt) til for en stund at være med i et fælles tankearbejde, ligesom man stemmer instrumenterne efter hinanden, før de skal tone sammen.

Gammelt og nyt

Thi dette er jo givet: udbyttet af en time afhænger i højeste grad af både lærer og elev. Til tider kan en middelgod lærer inspireres og ruskes op af vågne og villende elever, og til andre tider må selv en dygtig lærer give op, fordi eleverne ikke har stillet ind på den rette bølgelængde.

Udbyttet af en skoletime, det være sig en faglig undervisningstime eller en foredragstime med alment emne, beror på en vekselvirkning mellem lærer og elever, og traditionen med højskolesangen er et vigtigt middel til at skabe en god optakt til timen.

*

Til fest og højtid er der mange traditioner, f.eks. god eller særpræget mad – tænk bare på vendelboernes grønlankål om julen! Den kan vi glæde os over, for den er noget kendt; men også fordi festtraditionen lyser op på baggrund af en hverdagstradition.

Spiste vi kyllingesteg og jordbær med fløde hver dag året rundt, ville det snart trætte. Disse lækre ting er kun lækre på baggrund af tradition for almindelig hverdagskost. Og sådan også med glæden ved at holde fest; den trives kun på arbejdsdagens baggrund.

Der er i de sidste årtier kommen mange nye festtraditioner, og jeg skal ikke her forsøge at vurdere deres kvalitet overfor gamle festtraditioner. Kun dette, at bliver fester og forlystelser ugentlige eller daglige begivenheder, så går oplevelsen tabt. Det hele bliver til vane, og ofte keder man sig, ligesom man snart vil trættes af at få sine livretter hveranden dag.

Ved en almindelig festlig sammenkomst har værtsfolkene måske mange spekulationer over, hvad der nu skal bydes på af mad og underholdning, for det skal jo helst være noget originalt. Men når vi forbereder juleaften – vel årets største festaften – har vi ikke de spekulationer, for den skal foregå „som i fjor“. Derfor kan vi netop glæde os dertil og føle os trygge i glæden, for det er noget kendt, vi skal møde. Vi skal ikke „hitte på“ og overtrumfe. Tværtimod skønner vi alle på, at der er noget, der ligger fast. – Lad så være, at der er gået alt for meget jag og forretning i den sidste måned før jul, så har juleaften og juledag dog bevaret bundetheden til traditionerne for de fleste af os.

*

Et hjem har sine traditioner; en skole har sine, en egn og et folk har sine, og når man er et sted, må man normalt leve med i stedets traditioner. Det kan skabe omstillingsvanskeligheder hos nogle mennesker; men medleven er betingelsen for udbytte – ikke mindst på en ungdomsskole. Bagefter – når man selv skal skabe hjem, lede arbejdsplads eller lignende – kan man så *vælge*, for man har *levet med* i noget, og måske skabe nye, gode traditioner ved en frugtbar vekselvirkning.

*

Traditioner kan give sikkerhed og tryghed. Man får ro i sindet og kan føle glæde og taknemmelighed, når man har traditioner at rette sig efter. Men traditioner kan også opløses – og med rette, hvis de bare er blevet til snærende bånd. I vort århundrede har traditioners opløsning dog sikkert alt for ofte ført til rodløshed, usikkerhed, nervøsitet og komplekser. Intet står rigtigt fast. Intet er helligt for os.

Ifølge et avisreferat i sommeren 1957 havde en russisk professor draget en sammenligning mellem bulgarske bønder og danske bøn-

der. Heri sagde han, at de bulgarske bønder var begejstrede og i godt humør. I Danmark havde man en højere levestandard, men manglede tryghed og følte sig i en psykisk trykket tilstand, „fordi landet var tilsluttet en militærblok“. Vi mærker nok hensigten, når den sidste sætning er med; men ellers er sammenligningen nok værd at tænke over. Jeg kender ikke noget til bulgarske bønders gode humør; men jeg ved, at vor hjemlige levestandard er steget meget i vort århundrede. Men: har fremskridtene bragt større tilfredshed og glæde? Er vi blevet lykkeligere og mere trygge? Vi må vist beskæmmet sige nej.

Vi har fået maskiner til at aflaste både kropslid og hjerneslid, og lad os udnytte dem og glæde os over dem og over, at megen nød er aflastet. Men vi har ingen maskiner, der kan skabe større glæde og lykke til os. Den må vi selv finde og skabe.

Jeg vil dog nødtigt tro, at det er fremskridtene i sig selv, der skaber utryghed og misfornøjelse i stedet for taknemmelighed og glæde. Noget andet er, at fremskridtstiden har vendt op og ned på så meget. De unges uddannelse er kommet væk fra hjemmet. Videnskaben er blevet faglig autoritet og også ofte åndelig autoritet. Mange forældre kom til at føle sig små og underlegne overfor alt det nye. Men så skulle *børnene* nå noget – udover det, man selv nåede, og så drev mange, mange ind i jaget, stræbet og den usunde konkurrence. Man blev utrygge for ikke at kunne nå toppen, og man forblev utrygge for ikke at kunne blive på toppen. Hjerter og nerver anstrengtes til bristepunktet.

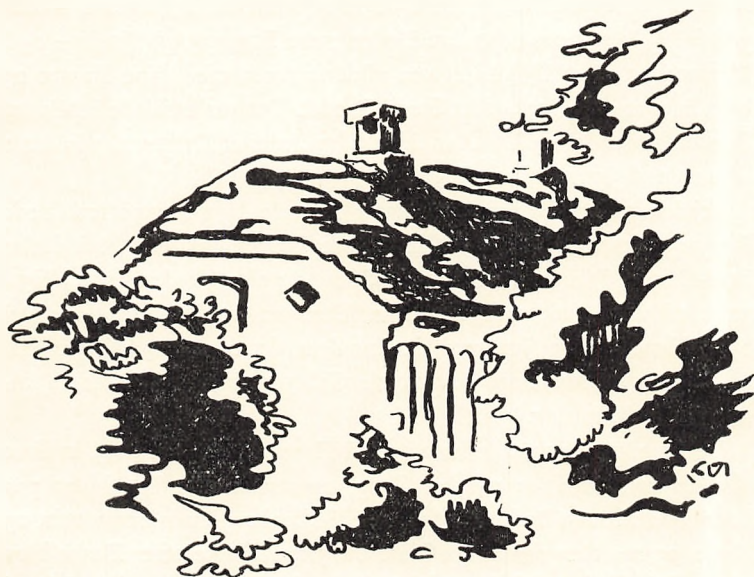
Nu skal og kan vi jo ikke skrue tiden tilbage. Vi skal ikke få sentimentale følelser over at høre leernes klang eller ved at se idylliske gamle huse. De kunne nemlig også være udtryk for krogede rygge på landet og slumkvarterer i byerne.

Men vi skal lære hos *de* gamle, hvor værdifulde traditioner lever. Lad os lære af vor barndoms nabo eller nabokone, der var fortrolig med liv og død, og som var god at ty til i skæbnestunder. Og lad os lære af de hjem, hvor børnene lever i det, at noget står fast: hvor de gamle dyder holdes i hævd, hvor slægtens skæbne er levende virkelighed, hvor der er noget, man *tror* på i en tid, hvor så meget flyder. Jo, vi har slægtens og folkets traditioner at knytte vor livstråd til – og der er også en tråd ovenfra.

Og det må også være muligt at få maskinens rytme, videnskabens sandhedssøgen og teknikkens ydre aflastning til at *tjene* os mennesker, og at vi får sind til at tjene hinanden og gøre hinanden trygge.

Vi skal *nå* og *bruge* de ydre goder og fremskridt. Men vi skal først og fremmest have et mål dermed. Høj levelfod er intet værdigt mål i sig selv. De ydre goder er vort livsmaleris ramme. Vi skal selv skabe billedet, der skal fylde rammen – det billede, efterslægten skal se på.

P. Sejlund Sørensen.

Dronninglund Storskov

(Af et Radioforedrag)

Vendsyssel: Modsætningernes Land – Udsigternes Land. Ja, det er sagt saa ofte, at det maaske lyder lidt trivielt, men derfor er det lige sandt. I Vendsyssel finder man de mest smilende Bøgeskove – som ved Sæby – og store udstrakte Heder, store Engdrag og Moser – og i Midtvendsyssel et Højdedrag saa vildt forrevent, med dybe Slugter og høje Bakker som intet andet Sted i Landet. Det var her inde i Allerup Bakker, at der for en Del Aar siden udspillede et Drama, der lokkede „Alverdens“ Journalister til sig.

Skjult imellem Bakker og Slugter laa usle Hytter med lerklinede Vægge og mosgroede Tage. Her boede Egnens lidt løse Kvindfolk: Boel-Hanne, Spring-Tea og Rytter-Stine, og ofte fik de Besøg i Hytterne af vagabonderende Stoddere. Der var nu Bette-Laurids, Dej Skjæwbiend' og Dej Jenywed, det var dem, der oftest lagde Vejen om ad Allerup Bakker, naar de trængte til Styrke og Hvile efter en anstrengende Vandring.

Det kunde gaa, naar de kom ene til Huse, men traf det sig, at flere af dem kom sammen paa en Gang, og man havde lidt Mønt paa Lommen, fik man Bud til Høkeren i Kikkenborg efter Brændevin og Kaffe, og saa blev der holdt Gilde i Hytten. Flaske efter Flaske blev tømt, Kvindfolkene drak godt med, og da der ofte var lidt Jalousi over for „den skønne“ med i Spillet, udartede det ofte til Slagsmaal – saadan i al Skikkelighed naturligvis. Naar det første Par Kaffekopper var knust, nedlagde Kvinderne dog kraftig Protest mod det Spektakel, de vilde ikke have deres Postelin klinket, og det endte oftest med, at man i Fællesskab sov Rusen ud – for næste Dag at vandre hver sine Veje ud mellem Bakker og Slugter.

Men en Dag gik det dog galt. Bette-Laurids slog saa stærkt til Dej Skjæwbiend', at han ikke mer fik Solen at se, og Boel-Hanne, der

vilde have Orden i Tingene, ordrede Bette-Laurids til at melde Politiet i Flauenskjold, hvad der var sket.

Det var ud paa Natten, at Bette-Laurids naaede Flauenskjold. Han vidste af gammel Erfaring, hvor Politibetjent Bertelsen boede, og midt i Natens dybe Stilhed hørte man nogle Knoer paa Betjentens Sovekammervindue:

– Ba'telsen! Ba'telsen!

– Ja, ja, hvad er det?

– De' er Bette-Laurids! Mæ aa Dej Jenywed, vi haar slowen Dej Skjøwbiend' ihjæl!

– Hvad har I –? Og lidt efter stod Betjenten i Underbukser i Gangdøren.

– Kom indenfor, Bette-Laurids, og lad os faa Rapport.

Og da denne var skrevet, fik Bette-Laurids et Tæppe over sig paa Chaiselongen, og Politibetjenten gik til Sengs. Og næste Morgen rullede de begge til Sæby.

Det Drama kunde være sket et hvilket som helst andet Sted i Landet, men det gjorde, at Allerup Bakker for et kort Øjeblik tildrog sig Landets Opmærksomhed, indtil andre – større eller mindre – Begivenheder slettede det ud af Sensationen. Skjoldborg havde i Forvejen i „Almue“ skrevet om Kallerup Bakker:

„Vide Slugter, hvor Vinden tuder, og smalle Langdale, hvor den piber og hvisler, naar de vilde Fugle driver for Blæsten, og Uvejret gaar over Lyngbjergene, hvor Ræv og Fattigmand har gravet sig ind. Det er et Parti af jydsk Aas. Det er Kallerup Bakker. Et indviklet Højland med herlige Gemmesteder for det, der er vildt og hjemløst af Dyr og Mennesker, det, der synes bedst om at fjæle sig, at leve af-sides og alene.

Udefra ses næsten ingen Boliger, kun Lyng op ad Bakkesiderne. Alle Vegne Lyng. Hist og her er Bævreasp og Buske af Ege- og Bøgepurl, der langt mod Øst samler og højner sig til Storskov, naar det nærmer sig Hovedgaardens Spidser og Gavle, som om det havde suget Voksekraft fra Kaminilden paa det gamle Herresæde. Men de spredte Smaabuske kryber sammen hver for sig over Skyggerne i deres filtrede Væv og strækker de nøgne, forvredne Grene frem som en Dyregruppe, der vender Hornene udad.”

– – – Nu er de mange smaa Hytter derinde i Bakkerne borte, og

der holdes ikke længer Gilder og Bakkanaler i dem. Jeg stod for en Tid siden ved Tomten, hvor Boel-Hannes Hus laa. En enlig Stikkelsbærbusk og en gammel stensat Tjaal (Brønd) fortalte noget om, at her havde engang ligget en menneskelig Vaaning, men der var intet, der fortalte om, at her havde engang menneskelige Drifter og Lyster taget Overhaand og slukket Lyset ud, før det skulde være sket efter al menneskelig Beregning.

Men hvor er de herlige disse Allerup Bakker! Nogle lyngebokkede, andre med Egepurl og Bøgekrat, enkelte har man pløjet og dyrket, og hist og her ligger en fredelig Gaard eller et smukt Husmandssted. Der er over disse Bakker en storslagen Skønhed, som er sjælden i vort Land, og *endnu* ligger de næsten alle uberørte, som de har ligget fra Tidernes Morgen. Der kan være noget tungt over dem, noget mørkt og dystert, der kan stemme Sindet til Alvor, men kommer man i den Tid, da Gyvelen blomstrer, kan der være som pyntet op til Fest, og man bliver hurtigt festlig stemt, og kryber man saa op paa en af de højeste Bakker, har man et Panorama, som brænder sig ind i ens Bevidsthed, og som forfølger en lang Tid efter.

Eller kom der ved Efteraarstid, naar „Skoven falmer trindt om Land“, og se det brogede Syn ud over Bakker og Skrænter, og man har set eet af Vendsyssels skønneste Landskaber.

Og drag saa fra Allerup Bakker mod Øst – ind mod Dronninglund Storskov – op over Dannerhøj. Det var her, Egnens Befolkning i sin Tid tog mod Frederik den Syvende og hans Gemalinde Louise Danner og for at tækkes den folkekære Konge bad om Lov til at kalde Bakken for „Dannerhøj“. Kongen med Følge kom agende ad Aalborg-Sæby Landevej og havde overnattet i Hjallerup, hvor Kromanden fik Lov til at kalde Krogaarden for „Frederikshvile“, hvad Gaarden hedder den Dag i Dag, men den er ikke længer Krogaard.

Her fra Dannerhøj har det høje Selskab jo nok glædet sig over en straalende Udsigt over store Dele af Vendsyssel – en Udsigt, der dog nu er stærkt spærret af den opvoksende Granskov. Paa denne Høj er nu rejst en Statue af P. Pinstrup – Sæbykredsens mangeaarige Folketingsmand, Bondehøvdingen. Herfra kan han skue ud over det meste af sin Valgkreds.

Fra Dannerhøj gaar Turen igen mod Øst – forbi Marens Kast. Maren var en gammel Kone, som man fandt ihjelfrosset, og hver Gang

Sømosen i Storskoven

nogen gik forbi Stedet, hvor man fandt hende, kastede man en Pind eller en Sten, eller hvad man havde for Haanden, hen paa Stedet, og der blev tilsidst en stor Dyng. Disse „Kast“ er ret almindelige heroppe, og Hjørring Amts historiske Samfund har rejst en Mindesten ved Kjelds Kast ved Kjølskegaard i Hallund Sogn.

Men er vi kommen godt forbi Marens Kast, staar vi i Dronninglund Storskov oppe paa den sydligste Del af den jyske Aas.

Storskoven! Der er noget af en Fanfare i selve Navnet. Danmarks eneste Højskov. Op mod et Par Tusinde Tønder Land er bevokset med Skov, og her finder man Rester af Vendsyssels ældste Bøgebevoksning. Vejen gaar Bakke op og Bakke ned, og oppe paa Bakkerne fører Træerne en haard Kamp for Tilværelsen mod Vinden, der kommer susende fra Vest, men i Dalene vokser Bøgen rank som „Paa Sjølund's fagre Sletter“. Har man Ur og Kompas i Lommen, skal man ikke være bange for at slaa sig løs fra de mange Veje og vildsomme Stier, der gaar i Skoven, og gaa paa Opdagelsesrejse. Det giver trætte Ben, men Gang paa Gang en Opdagerglæde, der sent vil glemmes. Af og til vil man finde en Bænk paa de smukkeste Udsigtssteder. Det er afdøde Godsejer Scavenius til Voergaard, der i sin Tid ejede Skoven, som har rejst disse Bænke. Han sadlede af og til sin Ridehest og red fra Voergaard til Storskoven, bandt Hesten i Skovridergaarden og drog saa paa Vandring i den Skov, som vel ingen har elsket som han. Vi sidder paa „Godsejerens Bænk“ og tager Syn over Herlighederne. En Flok Raadyr kommer springende; de staar stille, som lugtede de Mennesker, og farer saa videre. Skovduerne kurrer, og en Gren knager. Skoven er saa underlig tavlet, idet der findes saa mange mørke Granpartier i den lyse Bøgeskov, og vi ser ud over vilde Lyngbakker, hvor der staar et enligt Træ og kæmper for Tilværelsen, men ellers kun den mørke Lyng. Ja, saadan maa Landet have set ud helt fra den Tid, da det fortaber sig i Middelalderens Mystik.

Vi vandrer videre – forbi den gamle Skovrider Guldborgs Gravsted. Han hviler trygt herinde i den store Skov, som han elskede og fredede om, og hvor han vilde sove sin sidste Søvn. Vilde Hindbær gror tæt om Gravpladsen. Der er ikke mange Sangfugle i Skoven, men nu flyver der dog en op og slaar sine Triller. Den er vel bleven forbavset ved at se Mennesker paa den fredlyste Plet!

Tæt ved Gravstedet ligger den gamle Skovridergaard, men vi draeger videre mod Skovens højeste Punkt Knøsen (136 m). Paa Egnen kalder man dog Stedet „Knaghøj“. Der har her været et højt Udsigts-taarn, og fra dette havde man et vidunderligt Panorama, en Udsigt, der fuldt ud kunne maale sig med Danmarks andre store Udsigter. Der er endda dem, der vil sige, at det var Danmarks herligste Udsigtspunkt. Det lader vi nu være, hvad det er. Men herfra ser man ud over største Delen af Vendsyssel og langt ind i Aalborg Amt – vi ser mod

Øst ud over Kattegats blaanende Vand over til Læsø. Mod Nord og Nordøst til „Gedebjerget“ ved Sæby og Karup og Understed Bakker ved Frederikshavn, mod Vest Rubjerg Knude, Børglum og Thise Kirkebakker – og saa ud over den store Vildmose og videre mod Sydvest Sulsted-Grindsted-Hammer Bakker. Saa snor sig mod Syd en blinkende Strime; det er Limfjorden, og vi ser ud over Fjorden og langt ind i Himmerland.

Jeg staar her en lun Sommeraften. Det er Sct. Hansaften. Solen er ved at gaa i Syk mod Vest og farver alt med et underligt, gyldent Skær. Jeg har staaet her i Timevis. Jeg har set ud over Bakker og Dale, over milevide Sletter, over Smaalunde og frugtbare Marker, over Moser og Lyngbakker, og nu hører jeg Klokkeklemt dernede fra Skovbunden ved Taarnets Fod. Det er Kørerne, der drager hjem for at malkes. En Hyrdehund bjæffer, og en Høwerdreng jodler, og da jeg vil tage det sidste Syn ud over Landet, ser jeg Blus ovre paa Mulbjergene i Himmerland. Jeg venter lidt, og nu tændes Sct. Hansblusene paa Højene trindt omkring. Der stiger Damp op fra Pumpullerne – saa faar vi godt Vejr i Morgen – ligegyldigt hvad det meteorologiske Institut siger – – – det giver et lille Brag, og jeg farer sammen. Naa, det var ikke andet end en gammel Gren, der løste sig fra Stammen. Jeg vandrer stille gennem Hulvejen ud af Skoven, men jeg følges af Skovens underlige Mystik, og det skulde slet ikke undre mig, om en Ellepige stak Hovedet frem bag Skovens Stammer og nikkede Godaften.

Jeg havde ellers forud bestemt, at jeg vilde ud over Sømosen og hjem; men det er nu for sent i Dag. Sømosen ligger paa Sydskraaning af Storskoven – en Dalsænkning af en vidunderlig Natur. Her boede i sin Tid Altenburgerne, Mundelingerne og Hertzbergerne – disse mærkelige Zigøjnere, der var Skærslippere, Kedelflikkere og Musikantere; som startede Cirkus og Sommeren igennem drog Landet rundt i deres „Altenburgervogne“. Hver Vinter efter Sommertogtet fandt de tilbage til Sømosen, og i Ly af den store Skov levede de et herligt Friluftsliv. I min Barndom traf det sig ofte, at en Flok Altenburgere – som vi kaldte dem alle – stillede op ude i Gaarden og spillede op paa deres Horn. Eller et Par af Døtrene kom og spillede paa Guitar. Disse underlige mørke, brunøjede Piger, der var saa smukke, indtil de var tyve Aar. Og saa sang de til med deres skarpe, uskoledede

Stemmer, og Folk kom frem fra Lo og Lade, og Børnene tittede gennem Ruderne ud efter disse mærkelige Mennesker.

Nu er de forsvunden fra Sømosen, og de fleste af dem vel døde.

Her i Sømosen boede ogsaa „Maaren“. Han havde gravet sig et Hul ind i Bakken og af Kampesten rejst en Væg med et Vindue og en Dør i, og her boede han. Han var jo nok en Troldmand, og det var ikke til nogen Nytte at gøre sig Uvenner med ham.

Nu er han ogsaa gaaet bort, og der stiger ingen Røg op fra Maarens Hytte mer, men ogsaa her finder man de gamle græsbevoksede Hus-tømter med en gammel Hyld og nogle Stikkelsbærbuske, der fortæller om Menneskers Vandring til og fra.

Jeg husker endnu, hvorledes jeg for mange Aar siden en Foraarsdag sammen med et Par Kammerater var i Sømosen, og vi havde travet rundt i den herlige Dal, snakket med de mærkelige Mennesker, der da boede her, slukket Tørsten i Tysker-Vilhelms Tjaal og pludselig fik Ideen, at vi vilde storme „Sukkertoppen“. Den laa et Stykke inde i Skoven, og vi aftalte, at vi ligesom Folkene, der trængte frem gennem Indiens Urskove, vilde gaa den lige Vej. Øksen havde vi rigtig nok ikke med, men Skoven var vel heller ikke slet saa tæt som i Indien. Vi stormede frem, men opdagede ret hurtigt, at det dog havde været godt med en Økse. Hindbær, Brombær og andet Smaakrat maatte vi bryde igennem, Rifter blev der i Tøjet, og de smaa, næppe mandshøje Graner og Lærketræer slog os i Ansigtet. Men fremad gik det, til Tider rigtig nok langsomt. Og opad gik det!

Og saa – endelig stod vi paa Sukkertoppen. Sikken et Syn! Vi syntes, vi stod paa Toppen af Jorden, og nu laa det nyopdagede Land foran os: Vilde Bakker, dybe Skrænter, lyngbevoksede og mørke, rodet op med Naturens store Plov, men saa underlig uberørte af Kulturen og Menneskenes „sætten Skik paa alt“. Snakken var gaaet i Staa. Vi saa kun og følte os saa mærkeligt smaa i den store Natur.

Ja, saadan er Østvendssyssel, og jeg fristes til at sige: „Man kender ikke sit Lands fulde Skønhed, før man har været paa den jydsk Aas!“

Frode Fogt.

Historiske Sange

Til Sagn og Sange og Eventyr
jeg lytted, da jeg var lille.
Ret aldrig den gamle Sangfugl flyr
fra min Skov, min Dal og min Kilde.

(Af Ingemanns »Holger Danske«, 1837.)

I første Halvdel af forrige Aarhundrede var det blevet Mode blandt Digterne at skildre Holger Danske som „Folkeaanden“ eller „Kæmpaaanden“ fra Hedenold, der i tusind Aar havde slumret under Mulde, men nu var vaagnet paany og aabenbarede sig i den blomstrende Guldalderdigtning og i de folkelige Frihedsrørelser. Saaledes synger Ingemann:

Det suser i Nordens Skove,
det bruser fra dybe Hav,
mine Børn under Muld og Vove
har sprængt Aarhundreders Grav.

Det hvisker fra Land og Vove,
vi kommer dit Navn i Hu,
ej mer dine Sønner sove,
vi lever paa ny som du.

Tænkte man sig nu Holger Danske levende i vor aandelige Verden, maatte man ogsaa forestille sig, at han engang havde levet i det jordiske Danmark. Det syntes troværdigt, at han var en Kongesøn af Skjoldungernes Heltestamme, født i det gamle Lejre, hvor man efter Ingemanns Fortælling lagde ham paa Kong Skjolds Vugge, et gammelt runebeskrevet Skjold, der i Tidernes Morgen var kommen med Kongebarnet paa den eventyrlige Snekke, som Guderne styrede over Havet til Sjællands Kyst.

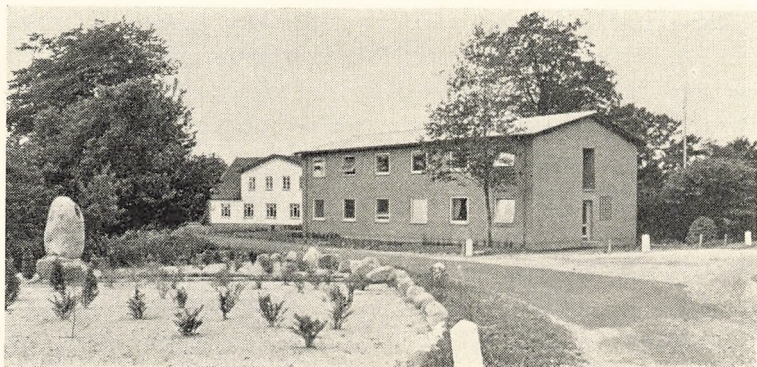
Her i Lejre var det, at Konger, Kæmper og Smaadrenge lyttede til

Sagn og Sange og Eventyr – det var vel paa Vers og Melodi altsammen, for man havde jo Skjalde, der slog Harpen og kvad.

Vore Guldalderdigtere: Oehlenschläger, Grundtvig, Ingemann o. s. v., havde deres egne høje Tanker om det „at kvæde“. De oversaa ganske, at man i Oldtiden ikke blot „kvad“ Heltedigte, men ogsaa almindelig daglig Tale. Vi kan ikke til Sikkerhed se af de gamle Sagaer, om Skjaldene, naar de kvad i Hallen, har sunget eller fremsagt en rimet Beretning eller maaske kun fortalt deres Heltehistorier i jævne dagligdags Ord – det kunde altsammen kaldes at kvæde. Dog er det givet, at man i hine gamle Tider har elsket og beundret det rimede Kvad, fordi det klarere og kraftigere fremhævede det spændende og lidenskabelige i de voldsomme Begivenheder, der skildredes, og fordi Rimene kunde fæstne sig i Hukommelsen. Man maatte have en ganske særlig Interesse i, at Erindringen om vigtige Begivenheder og om de beundrede Heltes og Heltinders Liv blev sat paa Rim for stadig at kunne fremdrages paany og bevares for Efterslægten i de Tider, hvor man ikke kendte til skriftlige Optegnelser.

Paa Ingemanns og Grundtvigs Tid behøvede man jo ikke at sætte Fædrelandshistorien paa Rim for at bevare selve Kendsgernerne – det kunde de faglige Historieskrivere meget sikrere besørge paa Prent – men man følte, at historiske Sange og Digte alligevel var nødvendige for at fastholde de Stemninger, Følelser og sjælelige Spændinger, der ved enhver betydningsfuld Begivenhed er den egentlige Oplevelse for Deltagere og Tilskuere. Virkelig Historie kan kun genoplives i Sang og Poesi, ikke i en prosaisk Beretning om det skete, selv om det med yderste Nøjagtighed beskrives i alle Enkeltheder. Og naar de store Begivenheder, der engang har rystet Sindene, blot refereres for Efterverdenen som tørre Kendsgerninger, vil de afbleges og visne, indtil de bliver til dødt Hukommelsesstof uden virkelig Interesse for levende Mennesker.

Derfor digtede man i forrige Aarhundrede ivrigt og maalbevidst om Begivenheder og Personligheder i Samtid og Fortid. Vor romantiske Guldalderdigtning er først og fremmest historisk, men farves tillige af en udpræget patriotisk Tendens. Hele den storstilede historiske Digting om Heltebedrifter i 1801, 1807 og 1848–50 ligner vel den ældgamle Skjaldedigtning deri, at den er alt for højtravende og pralende i sin Ros og temmelig urealistisk i sin Fremstilling af Kends-

Nyt og gammelt

gerningerne; men alligevel kan det siges med Rette, at vi slet ikke havde nogen virkelig Historie, hvis vi ikke havde vore historiske Digte og Sange.

Kampen ved Sjællands Odde vilde for længst være glemmt, hvis ikke vi i Børneskolen havde lært at synge Grundtvigs Sang om Willemoes, og selv om den maaske i næste Slægtled er gaaet af Mode, vil Grundtvigs monumentale Indskrift paa Heltenes Gravsten fastholde det gripende Stemningsbillede af Begivenheden, saa længe det danske Sprog lever:

De Snekker mødtes i Kvæld paa Hav,
og Luften begyndte at gløde.
De leged alt over den aabne Grav,
og Bølgerne gjordes saa røde.

Hvem vilde vel nu tænke paa Olaf Rye og Schleppegrell, om ikke vi havde Viserne om Fredericiaslaget og Johs. Helms's pragtfulde Digt om Helten fra Øvre Stolk saa fast i Erindringen. Det er Molbech, der synger om Rye i buldrende krigerisk Takt:

Ved Frederits blev holdt et Slag,
hult lød Kanonens Torden,
Krudtrøgen drev i tætte Lag
som Skyer over Fjorden.
Det rysted i den stærke Jord,
da Skanserne fik Mæle,
og hver en Gang de talte, for
til Himlen mange Sjæle.

Lige saa stærkt fæstner sig i Hukommelsen den drabelige Krigersk-
hed i A. Reckes folkelige Vise: „I Natten klam og kold“, der dog sik-
kert har Hornemanns taktfaste Melodi at takke for sin enestaaende
Popularitet. Dansk Militærhistorie vilde unægtelig være kedelig, hvis
vi ikke havde et rigt Udvalg af den Slags livlige Soldatersange til
Støtte for Hukommelsen.

Om Niels Juel ved vi, at han gav Agt paa Stormens Brag, og om
Tordenskjold ved vi en hel Del, der har fæstnet sig fra Visen: „Jeg
vil sjunge om en Helt“, et ganske kunstløst Rimeri, der har det mær-
kelige Fortrin, at det af sig selv bliver siddende i Hukommelsen, selv
hos de mest tungnemme Børn, saa snart de har lært at synge Visen
i Skolen. Men Børnevisen om Tordenskjold bliver vel snart forældet
og kasseret af Nutidens kloge Skolemestre, og vi faar saa trøste os
med, at Peder Wessels Minde endda vil leve i C. J. Brandts festlige
Sang: „Syng nu, Gutter smaa, om en Viking ud af Vælden“. Den er
vel heller ikke noget Kunstværk; men Hornemanns Melodi skal nok
bevare den og vor Søjhelts Minde til fjerne Tider.

Saaledes er der i vore Sangbøger ikke saa ganske faa historiske
Viser og Sange, der i sig selv ikke er af synderlig poetisk Værdi, men
dog er uerstattelige Mindesmærker i vor folkelige Historie, idet de
kort og klart gengiver Følelser og Stemninger fra en Tid, da man
virkelig levede med i Begivenhederne eller i hvert Fald var optagne
af dem paa en ganske anden Maade end Nutidsmennesker, der har
dem paa længere Afstand og kun skimter dem som svage Skygger i
Baggrunden for den moderne Tids Brydninger og Uro.

Stundom er det fortællende Digt dog et Kunstværk, et Stykke Kul-
turhistorie af større Værdi, end det Emne, det skildrer. Det gælder
St. St. Blichers fordringsløse Digt om Søren Kanne, og det gælder
især den kendte Sinklar-Vise, der vistnok i Henseende til Versemaal
er Blichers Forbillede. Sinklar-Visens Digter, den norskfødte Edvard
Storm, er os bekendt som Oehlenschlägers Lærer ved Efterslægtsska-
bets Skole. Hans øvrige Digte skaffede ham megen Anseelse i hans
Samtid, men er forlængst glemte. Kun det ene Digt er blevet staaende
i vore Sangbøger og vil bevare hans Minde til sene Tider. Sproget er
folkeligt, Sætningerne kortfattede uden et eneste overflødig Ord, og
Rimene falder taktfast og tungt – der er Alvor i Begivenhedernes hur-

tige Forløb. Hastigt skildres Ugerningsmændenes Færd over Havet og det ildevarslende Nattesynd:

Maanen skinner om Natten bleg,
de Vover saa sagtelig trille;
en Havfrue op af Vandet steg,
hun spaa'de Hr. Sinklar ilde.

Med mørk Forbitrelse berettes om Skotternes Landgang og Skændselsgerninger over for Befolkningen. De hærger, brænder og myrder overalt, de spotter de ulykkelige Ofre og dræber det uskyldige Barn i Moderens Skød; men saa følger den blodige Hævn.

De Bønder af Vaage, Læsje og Lom
med skarpe Økser paa Nakke
i Bredebøjgd tilsammen kom,
med Skotten vilde de snakke.

Skuddene falder rapt og tæt ved Kringen. Oberst Sinklar brøler og opgiver sin Aande, og Nordmændene slaar ned for Fode med Økserne.

Med døde Kroppe blev Kringen strød,
de Ravne fik nok at æde.

Visen fortæller derefter om Mindestøtten, der senere blev rejst paa Stedet, og slutter i stolt Patriotisme med Ordene: „Ve hver en Nordmand, som ej bliver hed, saa tit hans Øjne den skuer!“

Begivenheden, der fandt Sted 1612, er i Digtet gengivet efter de stedlige Folkesagn. Anføreren, Oberst Ramsay, forveksles med Kap-tajn George Sinclair, der antagelig har haft et ilde Ry og rigtigt nok faldt ved Kringen. I Norge vil Bøndernes Bedrift vel aldrig gaa i Glemme; men i Danmark vilde ingen i vore Dage have skænket den en Tanke, hvis vi ikke havde haft Sinklar-Visen til at holde det kulturhistoriske Tidsbillede i Live. Den er skrevet 1781, og paa dette Tidspunkt har krigerske Stemninger næppe været fremherskende i Digterens Omgivelser – han har haft en mærkelig Evne til at mane en fjern Fortids Vildskab og Uhygge op af Jorden.

Grundtvigs historiske Sange forekommer i overvældende Mængde i vor Højskolesangbog, og hvor det drejer sig om Skildringen af de historiske Personer, er han Mesteren over alle andre Mestre. Aller-

bedst har han skildret Kirkens Stormænd. Der er Klang af Klokke-
malm i hans Digt om Kingo:

Thomas Kingo er Salmisten i det danske Kirkekor,
det skal mindes af hver Kristen, mens der sjunges sødt i Nord
om, hvad det for os betyder, naar »den gyldne Sol frembryder!«

Om Morten Luthers Liv og Gerning taler Grundtvigs Digte saa kraftigt til det menige Kirkefolk, at Billedet af den store Kirkereformator aldrig vil fordunkles, selv om den gamle Strid mellem Katoliker og Protestanter nu ikke længere kan sætte Sindene i Bevægelse. Men Billedet er Grundtvigs og præges mere af hans eget kirkelige Syn end af de historiske Kendsgerninger.

I ganske faa og kraftige Træk har Grundtvig tegnet et uforglemmeligt Billede af den djærve Præst Ole Vind, der i sin Prædiken tugtede Kong Kristian den 4.s syndige Hoffolk. Digtet indledes med Liniérne:

Hvor Mure stande nu i Grus
i Akselstad saa lave,
der stod engang vor Frues Hus
alt over Bispegrave.

Vi mindes her om de triste Begivenheder fra 1807: Københavns Bombardement og Frue Kirkes Brand, hvorefter de røgsværte Murerer henstod i flere Aar, inden man tog fat paa Genopbygningen. Det er vel Synet af Ruinen, der har faaet Grundtvig til at tænke paa de „mange Guds udvalgte“ gejstlige Stormænd, der havde ført Ordet i den gamle Kirke, og blandt dem er Ole Vind vel rent tilfældigt bleven fremdraget i det pragtfulde Mindedig, der vil bevare hans Navn i Aarhundreder.

Men Grundtvig digter ogsaa om Litteraturens og Videnskabens Stormænd. Rasmus Rask skildrer han som et lysende Geni „mellem dem, der aldrig kendte mere Lys, end andre tændte!“ Lige saa straalende forgylder han Henrik Steffens, som han kalder „Lynildsmanden“, der „lig en Engel fra det høje“ har bortvælt den Sten, der laa det frie danske Aandsliv i Vejen. Rasks Navn vilde være blevet udødeligt ogsaa uden Grundtvigs Mindedig; men Henrik Steffens vilde næppe have været erindret til vor Tid, hvis han ikke var bleven beundret af Oehlschläger og Grundtvig og foreviget i sidstnævntes skønne Digt.

Om Kolumbus og hans verdenshistoriske Opdagerfærd over det store ukendte Hav vil der vel i Aartusinder staa en Eventyrglans; men Grundtvigs Mindedigt har kastet et eget festligt og varmt Sol-skin over den stolte Sømand og over „Verdenshavet den spanske Sø“ med de tusinde høje Skibsmaster. En Højskole for levende Ungdom kan ikke undvære Sangen om Kolombo.

Der kunde være Grund til at fremhæve mange andre Digtere, der har bidraget til det enestaaende historiske Billedgalleri i vor Højskolesangbog – en national Skat, som vist nok kun faa Folk ejer Magen til, men som vi desværre paaskønner alt for lidt i vore Dage. De gamle Sange om Heltene fra Trearskrigen eller om Holberg (Chr. Wilster), Hans Tausen (Ingemann) og om Dronning Dagmar (Henrik Hertz) synes vel de voksne for barnlige; men de store kan gøre en god Gerning ved at lære de smaa at synge dem i Hjemmene – det er der, de skal elskes og skattes som en dyrebar Arv fra Forældre til Børnene, som aldrig ret kan fatte den Side af Sagen, naar de kun synger dem i Skolen.

Bjørnson og Hostrup har skrevet smukke Mindesange om Grundtvig, Johs. V. Jensen om Bjørnson, Carl Ploug om H. C. Ørsted, om Skolemanden Chr. Flor og om Sønderjyden Laurids Skau. De forstaas vel bedst af den ældre Slægt, der desværre kun alt for sjældent har Anledning til at synge dem, fordi det ikke længere er Mode at gaa til historiske Foredrag. Vi hører vel heller ikke nogen synge Uffe Birkedals skønne og stemningsfulde Mindesange om Ewald og Ingemann.

De historiske Sange har reddet mangen brav Mands Navn fra For-glemmelse, og om de store Personligheder, der vel var blevet erindret uden Digternes Hjælp, kan det dog siges, at deres Minde stadig vil staa i en skønnere Glans, saa længe Sangene om dem synges. Men Mindesangene skal ikke holdes i Ære, blot fordi vi føler en patriotisk Forpligtelse over for Forfædrene. De skal først og fremmest komme os selv til Gavn, fordi de knytter os hjerteligt til gode Handlinger og gode Mennesker i Fortiden. Det er deres pædagogiske Betydning i Ungdomsskolen, og det maa aldrig glemmes, at de vil betyde endnu mere for os alle, naar de elskes og æres i Hjemmene.

P. Christensen.

Ensomhed - Fællesskab

Disse to ord har stor aktualitet i nutiden. De føles sikkert mere, end der netop tales om dem. Jeg vil gerne prøve at sige lidt om disse to ord. Mange tanker om dem har jeg hentet fra den lille bog „Flugten fra ensomheden“, som den store svenske socialpsykolog Alf Ahlberg udgav for få år siden. Andre ting vil et arbejde som det, vi befinder os i på en skole som denne, naturligt føje til dette emne. Ordene synes at have modsat fortegn, skønt vi jo godt ved, at begge kan betyde rigdom. Men i det store hele må vor tid nok skrive under på, at kun det sidste: fællesskab, får positiv klang. Hvad vi forstår ved ensomhed er sjældent af det gode.

For at finde ind til emnet vil jeg som indledning bruge Ahlbergs spørgsmål: Hvoraf kommer det, at mennesker anvender deres rigdomme i dødens i stedet for i livets tjeneste? Findes der i menneskenaturen en medfødt og uudryddelig dødsdrift, der bliver større, jo mere den får at ødelægge?

Ahlbergs svar: Dødsdriften findes. Hvem i vor tid kan bestride det! Den er et faktum. – Men den er ikke et uundgåeligt faktum. Dødsdrift er hæmmet livsdrift. Den opstår, når menneskets stræben efter at realisere sine muligheder –, når dets indre frihed, dets lykkemuligheder hæmmes og blokeres.

Men hvordan da finde frem til et løsen der! Vi har set så sørgelige psykologiske reaktioner, som dybest bundet i den utilfredsstillende fællesskabstrang, – reaktioner så stærke, at de har truet – og truer med at sætte samfundets og kulturens eksistens på spil.

„De sørgelige foreteelser, som nutidsmennesket gør sig til talsmand for,“ siger Ahlberg, „kan kun tydes som „en flugt fra ensomheden“. Fællesskabsbehovet er et af de inderste menneskelige behov, – men dette er i vor tid så yderst ringe varetaget.“

Der lyder en stærk appel til nutiden om – for at redde kultur og genopbygning – at skabe et rigere fællesskabsliv for mennesker.

Vi er jo på mange måder rige nok. Der er ressourcer nok. Teknik, videnskab har givet os dem så store, at alle mennesker skulle have mulighed for at leve i gode materielle kår. Uden sammenligning ville livet være sikrere end før og jorden et godt hjem for mennesker. Ingen hungersnød grundet misvækst som i fortiden –, ingen hærgende farsoter, som vi savner midler til at bekæmpe. Ingen permanent fattigdom grundet dårligt udviklede produktivkræfter.

Jo, der er nok. Men netop nu – og endnu lever millioner af mennesker på eller under sultegrænsen. Skarer af ukendt tal befinder sig i slavearbejde eller i koncentrationslejre. Angsten breder sig. Den 3. krig – atomkrigen – hænger over os. Det er ikke på trods af, men takket være de store ressourcer, menneskeheden trues med en katastrofe, som i uoverskuelig tid vil gøre ende på al højere kultur.

Det er vor kulturs fortjeneste, at den troede på mennesket og tænkte høje tanker om det, – men den må ligefuldt erkende en følelse af menneskets iboende ondskab. De frygtelige ting, verden har vist os, har gjort menneskeopfattelsen mørk. Moderne psykologi har taget stilling til problemerne: godt – ondt.

Med „Godt“ menes alt, som tjener livet, udvikler menneskets mulighed for i fredeligt samliv med sine medmennesker at føre et harmonisk liv.

Det „onde“ er: krig, ødelæggelse af materielle og åndelige værdier, slaveri, undertrykkelse, grusomhed, krænkelser af menneskets ret og værdighed.

Og spørgsmålet lyder: „Er den menneskelige natur en konstant eller en foranderlig faktor. Er det onde et udtryk for visse uforanderlige og uudrydelige drifter i menneskenaturen, som vi altid må regne med, eller bør det betragtes som følge af, at menneskenaturen under visse forhold bliver således, at dets iboende energi vælger sig sådanne udtryk?“

I første fald ser det mørkt ud.

I sidste: Vejen kan være trang og besværlig, men dog ikke ufremkommelig.

Tilbage til tanken om menneskets iboende dødsdrift.

Store tænkere har tumlet med problemet dødsdrift. Freuds lære har talt stærkt til verden. Efter ham er dødsdriften et faktum.

Få mennesker ville nu bevidst ønske krig. Når den alligevel er en

truende realitet, beror det på, at der findes aggressive tendenser, som man under visse forhold kan aktualisere og lede ind i krigens baner.

Et brev fra Einstein til Freud:

„Hvad er det, der gør det muligt for minoriteter at drive masser til at forfølge et mål, der kun kan give lidelse og tab. Hvorfor lader de sig opflamme helt til vanvid og selvmord ved sådanne midler. Tilfredsstillers da had og ødelæggelse en medfødt menneskelig drift, som sædvanlig ligger skjult, men som let kan vækkes til massepsykose?

Er det muligt at forandre den sjælelige udvikling hos mennesket på en sådan måde, at det selv gør øget modstand mod disse psykoser af had og ødelæggelse?“

Freuds svar: „Dødsinstinktet ville bringe individet til undergang, hvis det ikke rettedes mod andre mål end det egne jeg, så individet redder sit eget liv ved at ødelægge noget uden for sig selv ... Dette må betragtes som en undskyldning for alle de gemene og farlige bestræbelser, mod hvilke vi kæmper ...“

Altså ingen tvivl om Freud. Dødsdriften kan ikke udryddes, men Freud har dog ikke dermed sagt, at krigen ikke kan afskaffes. Det må altså ske ved at rette menneskers aggressivitet mod andre mål.

„Dødsdrift er hæmmet livsdrift.“

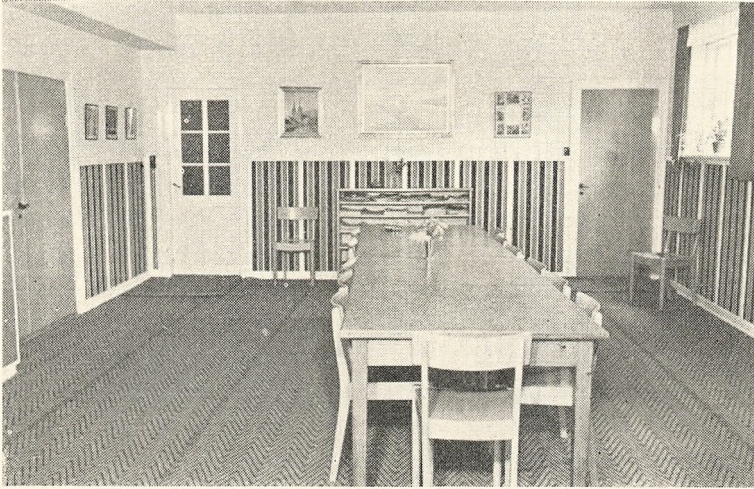
Jo mere man kommer til at sulte legemligt og åndeligt, jo mere man trykkes ned i forhold, som er en fremmed, og jo mere man isoleres, adskilt fra Gud og mennesker, desto stærkere rejser man sig i had og angrebslyst i håb om at kunne tilkæmpe sig det, der har været en nægtet.

„Kærligheden er livslængselens og samhørighedens skønneste blomst, men undertrykkes kærlighed, da forvandles den til had. Hvis nogen har været bundet i hårde vilkår, og det lykkes ham at kæmpe sig igennem til frihed, da forsvinder aggressiviteten hos ham.

Mennesker bliver lykkelige, når deres dybeste livsbehov tilfredsstilles.

Fred på jord er menneskers fred med sig selv.“ (Ahlberg.)

Men vore livsbehov da! Ja, hvad der er mest behov for nu, er da ikke svært at se. Den krigshærgede, ødelagte verden trænger til højere materiel levestandard. Så længe millioner sulter, findes der nok ringe håb om en god løsning. Alt for mange, som lever i stadig utryghed for den nøgne eksistens, vil til sidst anse det for bedre, at det hele

Dagligstuen

tager en ende med forskrækkelse, end man må tvinges til at gennemleve en forskrækkelse uden ende.

Angst og usikkerhed driver disse mennesker i armene på tvivlsomme førere, som kun fører dem længere ned (det mest nærliggende: Vi må huske, at nazismen var et barn af økonomisk krise og nød).

Altså: Forsynings- og fordelingsproblemet er det mest brændende —, men dermed er ikke sagt, at det er det eneste problem — måske ikke engang det vigtigste, som skal løses, før verden kan forbedres.

Nazismen havde psykologisk klarsyn. Den så — med al ret — i de selvstændige, moralsk rankryggede individer sine vanskeligste modstandere, som det gjaldt om med alle midler at bryde ned. Man greb til terror og koncentrationslejre. Det ville i sig selv ikke have været tilstrækkeligt. Nazistiske førere var klar over, at sådanne individer kun opstår og opdrages i fællesskabslivet. Derfor en hemmelig lynkrig mod personligheden ved at angribe alle disse små fællesskaber.

Den tyske sociolog Mannheim siger: Hitler ved instinktivt, at mennesker, så længe de er beskyttede inden for deres egne fællesskaber, er immune mod hans indflydelse. Hans hemmelige metoder består derfor i at nedbryde det individuelle sjæleliv ved at desorganisere det

fællesskab, hvori det har sin rod, – og det måtte ske hurtigt. Har han først skabt forvirring og usikkerhed inden for fællesskabets rammer, kommer hurtigt virkningen for den enkelte, – og værre: for et stort antal individer på een gang.

Mennesket – overladt til sig selv, formår ikke at byde nogen modstand. Nationalsocialismen er en kamp mod enhver selvstændighed og frihed. Alt det, som gør livet stort og skabende, må den fjerne, eftersom det forstyrrer dens cirkler. Intet kan i dette revolutionære forløb tolereres så lidt som det skabende individ, den etiske personlighed, karakteren eller det ægte fællesskab. Det, den ikke kan beherske, må den ødelægge. Det, den ikke kan indordne eller underkue, må den udrydde. Frygt, forbitrelse, utryghed, mistænksomhed og fortvivelse var den nazistiske verden. I den følte alle sig forrådede, isolerede fra fællesskab, enhver mistror sin nabo.

Og i en verden af denne tilstand var det, nazismen høstede sin store triumf. Den forvandlede den enkelte fra „sjæl“ til et hjælpeløst atom.

Her fandt vi det ensomme menneske.

Til ham kom krisen med sin mangfoldige nød. Ikke blot materiel, men menneskelig hjælp svigter. Hvor man før følte sig i livsrytme med andre, var nu en kløft. Ingen vover at betro den anden, hvad han bærer på – mennesket står alene –. Men mennesket magter ikke at bære denne ensomhed – flygter for den. Det tyske folk i armene på nazismen, der naturligtvis ikke er en tysk foreteelse. Vi har liden ret til at sige, at „sådan sker ikke hos os“. Den findes i alt moderne samfundsliv, og netop dette er det store problem, hvorunder verden i dag sukker stærkere og stærkere. Fordelingsproblemet er stort. Fra livets side set bliver dette onde dog endnu større.

Menneskers personlige udfoldelse kan kun ske i rigt og levende fællesskab med sine medmennesker, og det er betingelse for lykken, som ikke er en statisk, men en dynamisk kraft, der skal føre mennesker fra lavere til højere fuldkommenhed. Fællesskabet er en betingelse for, at man i det hele taget kan være menneske. Mennesket lærte at sige vi, før det lærte at sige jeg.

I det menneskelige samliv gælder den lov, at man bliver rigere, jo mere man giver af sig selv. Ligesom mennesket må ånde ind og ånde ud for at kunne leve, sådan må mennesket give ud og få igen for at kunne leve.

De ensomme: Var mennesket i gamle dage ikke uden sammenligning mere ensomme end nu? Jo, nok i ydre forstand. Mennesker kan ikke siges at være isolerede i massernes, organisationernes, de rigt udviklede trafikmidlers, storbyernes, folkemødernes, pressens og radioens tidsalder. Europas folketal fordobledes under 1800-tallet. Der blev ikke blot flere mennesker, men de flyttede hinanden nærmere. Afstande forkortedes, horisonten udvidedes. For 50 år siden kom en begivenhed på den anden side kloden ikke os ved. Man hørte om krige, men halvvejs anså vi beretningerne derom for usikre, når det var så langt borte.

Menneskers liv hengled i den hjemlige landsby. Langt derfra kom man sjældent.

Nu kan da ikke mennesker klage over isolering. Nej, ikke i ydre forstand. Højtaler og telefon skaffer forbindelse til fjerne egne. „Hvor landet før lå mørkt i skumringen, stråler nu lysene – fyldes mødelokaler, forlystelseslokaler. Byer er fulde af mennesker, huse af lejere, hoteller af gæster, toge af rejsende. Der er *for* mange folk på gaden, *for* mange i lægens venteværelse, *for* mange ...“ Hvem er da disse? Folkemassen. Den, i hvem den enkelte kan føle sig så ubeskriveligt ensom.

Det store problem bliver da under moderne forhold og i former, der er tilpasset nutidslivet, at genskabe et rigere og varmere fællesskabsliv for mennesker.

I de gamle bondesamfund spillede blodets bånd, ætten, slægten en mægtig rolle. Slægten dannede et fællesskab, ikke bare i rum, men i tid. Ved at tilhøre den levede man ikke blot den enkeltes, men hele generationens liv. Det enkelte individ var som blade på træet, der knoppes, udfoldes, visner. Slægten var skytstræet i bondens gård. Det løvedes igen hvert år. Den enkeltes død var en naturlig proces, som han tog med sindsro, men den tanke, at slægten skulle uddø, fyldte ham med navnløs rædsel. En forbrydelse af et enkelt slægtsmedlem opfattedes som begået af slægten som helhed. Han havde rod i slægten. Det gav styrke. Slægtsløs var det samme som magtesløs.

Det er forbi nu, – og intet vil mere kunne blæse liv i denne form for fællesskab.

Det, der kendetegner storbyen nu, er dens anonymitet. Alle tænker på sig – ingen tænker på mig. Storbyen består af „Frie mennesker“,

som er afskåret fra det fællesskab, som et mindre samfund, et hjem kunne skabe. Det er disse mennesker, der så let bliver et bytte for ydre autoriteter og tvang. Flugten fra ensomheden tager i storbyen form som en flugt til massen. Tusinder sidder søndag efter søndag og råber med og hylder sejrherrene på idrætspladsen. Hvor mange kommer af interesse for idrætten? Hvor mange for at flygte fra ensomheden, fra sig selv, fra virkeligheden? Det er adspredelse, de søger, ikke den dybe glæde. Slå tiden ihjel i stedet for at fylde den med virkeligt indhold. Lade sig underholde, – føre bort fra virkeligheden. I den ægte, dybe glæde er mennesket altid aktivt, skabende. Adspredelsen tjener kun til at skjule en indre tomhed, er slap, skænker afspænding og glemsel. Glæden fylder livet med indhold, frigør kræfter i os, er mættet med energi. Det typiske storbymenneskes liv er rigt på oplevelser, – såre fattigt på glæde.

Og den mest skæbnesvangre vej til flugt fra ensomheden er flugten til krigen. Nutidskrigen – et paradoks. Når vikinger satte deres skibe i søen og hærgede fremmede kyster, billiger vi ikke deres metoder, men de kom dog rigere hjem, end de rejste ud. Nu kan det ikke tænkes, at en krig ville skaffe vinding. Krig er sult og nød, ikke blot for de militært besejrede, men også for sejrherrene. Katastrofe, navnløs elendighed, selvmord for kulturen. Hvorfor går nu mennesket i angst for en atomkrig i en tid, hvor krig aldrig kan få en fornuftsmæssig motivering? Kærligheden til freden er sikkert oprigtig hos de allerfleste mennesker. Få vil krigen, men der må findes ubevidste drivkræfter, som så let kan mobiliseres i krigens tjeneste. Her er det gigantiske eksempel på, at hæmmet livsdrift kan forvandles til dødsdrift. Mennesket er blevet til massen, – derfor ulykken. Hvad andet end mennesket selv, menneskets lykke, fuldbyrdelsen af alle dets slumrende og i regelen aldrig realiserede muligheder kunne være målet og vejen til en bedre verden?

Planlægningen af fremtidens verden kan ikke kun bestå i, at man skaffer mennesket stadig flere midler, som kan misbruges og blive til dets fjende. Den må bestå i, at menneskets egne indre skabende muligheder kommer til deres ret.

Vi må søge visdom i de gamles form for livsfællesskab. Skolen erfarer, at ungdommen er lydhör over for vejledning, der stiler mod at kaste lysere, mere menneskeligt skær over fremtiden.

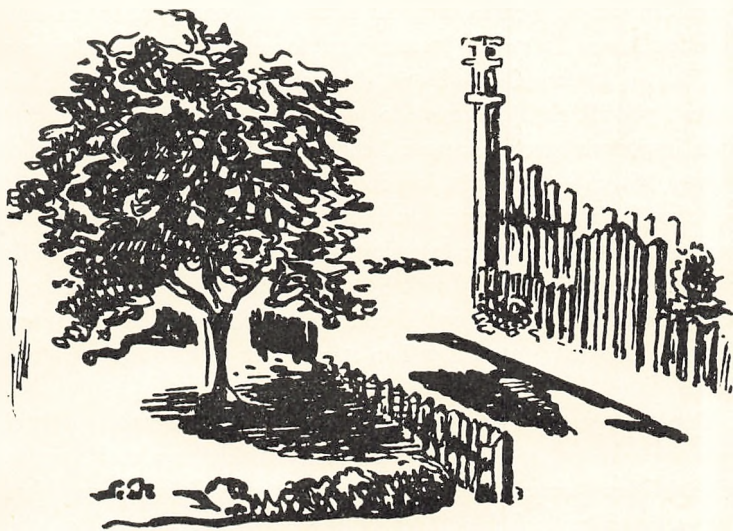
Nu må „den tavse dagligstue“ bære ansvaret med os.

Og så er der jo kirkestien og den kristne tro. Den gamle skrift forvisser os stadig om, at selv hvor kun to eller tre er forsamlede i Kristi navn, der er han midt iblandt dem. Måtte vi få øje for, at denne form for fællesskab er vejen til fred.

Margrethe Hansen.

Mange gode ønsker til alle om en glædelig jul og et godt nytår.
Tak for det gamle.

M. H.

Diskoskasteren

Man er i vore dage nået meget langt inden for den anatomiske viden. Allerede i de første skoleår lærer børnene om, hvordan knogler og muskler arbejder, – noget, som for blot en menneskealder siden var helliget lægevidenskaben. – Men er det da noget forholdsvis nyt, at man nu ved næsten alt om, hvordan et menneskelegeme er bygget op, – det kan det vel næppe være, når græske billedhuggere for ca. 2500 år siden kunne fremstille statuer som for eksempel Diskoskasteren.

Vil man studere denne statue, der vel er noget af det mest fuldendte i plastisk skønhed inden for den græske billedhuggerkunst, må man imponeres over det store kendskab, oldtidens berømte billedhugger Myron – mesteren for dette pragtværk – må have haft til legemets funktioner, – men ikke blot kendskab – kunstneren må gennem gentagne iagttagelser af sportsmanden i hans naturlige milieu have fået kærlighed til og virkelig ærbødighed for det menneskelige legeme, idet det fuldt ud er lykkedes ham at skabe noget ganske enestående i Diskoskasteren, som han står der og er klar til at kaste sin diskos.

Den unge mand holder diskos'en i højre hånd. Armen er ført tilbage, og man kan se, hvordan musklerne arbejder, og kræfterne lægges i. Måden, hvorpå han runder sin ryg, viser tydeligt, at musklerne ikke er spændte; hvis de var det, ville der ikke være den ro og beherskelse over stillingen, som er nødvendig for, at Diskoskasteren kan yde en virkelig præstation, når han om et øjeblik skal fuldføre sit kast. – Stillingen ser så let ud, – for ham er den det også; men der ligger hård træning forud, – mangt og meget har han måske måttet give afkald på for at nå sit resultat, og nu er han på højde med situationen. – Let og behændigt – hyldet af en tusindtallig folkeskare – kaster han sin diskos.

– Og så står da Diskoskasteren der på Olympia. Hans ansigtstræk

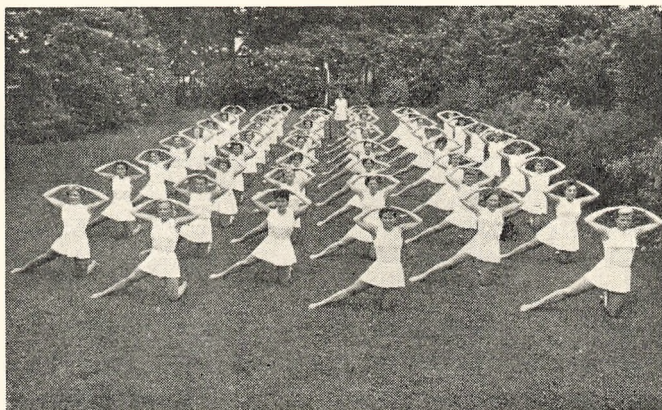
viser tydeligt, at han har en stærk vilje og en fast karakter. Han har ikke trænet sig op bare for at vise andre, hvad han kan – vel også det; men først og fremmest har han gjort det for at opnå fuld beherskelse over sine lemmer for derved at være i stand til at klare en vanskelig situation i en snæver vending.

– Kunstneren har med denne statue formået at give udtryk for de følelser, der besjælede oldtidens unge mænd, når de udførte deres olympiske lege. – I de to måneder, en olympiade varede i det gamle Grækenland, herskede der fred i landet – en fred, der blev respekteret af alle. – Måtte denne gamle tradition finde genklang i vor urolige verden i dag. – Måtte Diskoskasteren stå som et symbol på dette.

Inger Larsen.

De bedste ønsker om en glædelig jul og et godt nytår.

I. L.

»Vi er børn af sol og sommer –«

» - - - en slægt der ejer en fremtid - «

Mon ikke de fleste af os – ikke bare een, men måske mange gange har stået på en kæmpehøj og set ud over bakkedragene med markskellene, det bølgende landskab med skovene i baggrunden, set over landsbyens tage mod den hvide kirke, set de enlige gårdes oaser, set skyerne drive på den høje himmel og mærket den frie, farende blæst jage over landet.

Eller har man stået ved en af vore kyster en dag, når bølgerne koger i skum ind over de sandede bredder, mens damperne går langt fra land, – og det skummende hav, som gennem tusinder af år har løbet storm mod vore lave kyster, brøler over revlerne.

Har man lært deraf?

Kender man skovenes tale, deres liv og historie, deres gavn og betydning. Har man set hedernes snart forsvindende flader med nybyggenes lange læbælter som ramme om de sandede pløjemarkers, med vidsyn og lange afstande fra hjem til hjem og fra nabo til nabo.

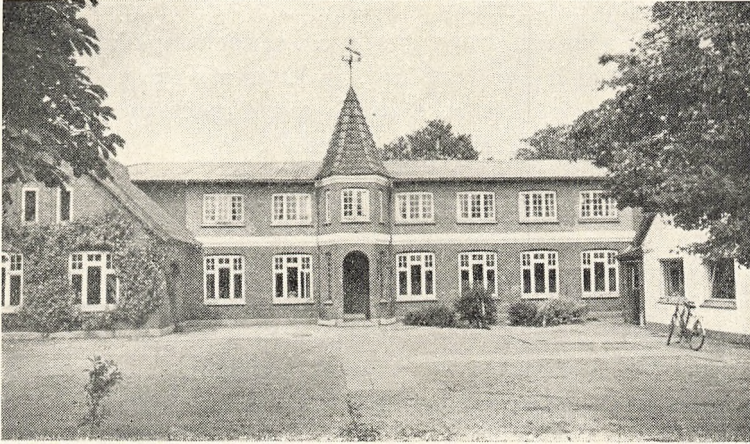
Har man opfattet talen fra mylderet i byernes myretuer af mennesker: Gadelivet i storbyen en travl formiddag, lyden af raslende kæder og arbejdende kraner, af hvæsende rangermaskiner og tudende lastbiler på en havneplads.

Eller har man indåndet den forunderlige solgyldne middagsrø i en lille fredelig landsby, hvor man går som i Torneroses slot.

Glem så ikke, at stendysen, som man lænede sig imod, at landskabet, man så ud over, taler om tusinder af år, hvor vore forfædre, som vi ikke kender, men som dog er vore, har levet og virket, som vi gør nu, hvor folket – vort folk – har boet og bygget Danmark op gennem tiderne.

Det ånder af menneskeskæbner fra hver plet af vort land.

Og når man går over Slotsholmen eller vandrer i Roskildes gader eller i Odense, Viborg eller Aalborg eller hvilken som helst anden by i landet, tænker man da på, at under den asfalt eller stenbro, man

Et velkendt parti

træder på, findes måske bygningsrester eller måske en gammel kirke-ruin eller begravelsesplads.

Vi træder på mindegrund, på folkegrund, hvor vi så end sætter vor fod i Danmark.

Og mellem bakkerne og på vidderne, i byens larm og på søen lever i dag et folk, der er vort.

Ofte synes vi måske, at det er svært at få noget at vide om de slægter, som forlængst er gået i graven, men der er bevaret efterladenskaber og efterretninger om dem, der, når de tydes ret, kan gøre deres liv tydeligt for os den dag i dag.

I bakker og moser finder vi våben og klædningsstykker, gravpladser og hustomter; i arkiverne finder vi endnu dokumenter, breve og ejendomsskøder, der taler om fædrenes liv og tænkemåde fra middelalderens dage til vor tid.

Kirkebygninger bærer bud om tro, offervilje og kunstforstand gennem slægterne i mange århundreder.

I litteratur og salmedigtning har skjalde og digtere gennem skiftende tider skænket os en arv, som vi aldrig kan vurdere højt nok.

I virkeligheden lever fortidens liv og tanker langt mere i os endnu, end de fleste moderne mennesker selv tænker over. Og hvis vor tids mennesker mener at kunne ophøje sig over fortidens slægter, tager de alvorligt fejl; deres hjælpemidler var ringere, men med flid og

møje prøvede de sig frem, og vi høster nu frugterne af deres arbejde.

Som en gylden tråd slynger minder om menneskers virke sig gennem tusinder af år her i vort land, og det er nok umagen værd at prøve at føle sig ind i de tanker og kår, som de gamle var præget af, – og lære at skønne på „de skatte de efterlod“.

»Høfne slægter, forglem dem ej
i arv de gav dig en ædel gave.«

Det er således den nuværende slægts opgave at tage denne arv – denne gave op og bygge videre, hvor de slap.

I efteråret 1900 blev der indviet en ny ungdomsborg i København, og daværende stiftsprovst Jacob Paulli skrev da i en kantate:

»Hvis Danmarks kommende dage skal lyse med morgenskær,
da må vor gamle moder fostre en ungdomshær
så frisk som suset i skoven, så stærk som bølgens i fald,
en slægt der ejer en fremtid, fordi den vil, hvad den skal.
En ungdom, der ikke må hildes af nattens besnærende blund,
hvis øjne spejder årvågent, mens tanken er klar og sund;
en ungdom hvis hjerte banker med alt det bedste i takt,
og møder som frivilligt mandskab til sandhedens tempelvagter.«

Denne kantate begynder med et hvis og stiller os over for spørgsmålet, om vi er en slægt, der ejer en fremtid.

Ældres tanker går naturligt tilbage i erindring. – Unges tanker går frem i forventning til det store ukendte, som fremtiden er. Fremtiden er en lukket bog. Fremtiden er det store problem for os alle, og der er nok til at vække bekymring og ængstelse; – men hvad var vel det hele, hvis ikke der var noget at kæmpe for, hvis der ikke var en higen og fremtidstrang i os. – –

Fremtiden bygges op af nutiden, derfor er det så afgørende, hvordan vi lever nu. Vi lever jo kun i øjeblikket. Fortiden, – alle dagene indtil nu, er borte, – en dagsrejse vender ikke tilbage, – de muligheder, vi har haft til at udrette noget rigtigt og godt, kommer ikke igen; og fremtiden – – – vi har jo ikke noget garantibevist. Rammen sandt er det, som en ung mand engang skrev i sin dagbog: Kun een gang skal jeg gennem denne verden, derfor, enhver god gerning jeg kan gøre, enhver venlighed jeg kan vise andre, lad mig gøre

det nu, – lad mig ikke glemme det, jeg kommer ikke denne vej mere . . .

Det kan let blive for sent at gøre godt.

Verden over er mænd og kvinder gået til angreb mod de talløse mange fjender udefra såvel som indefra, som vil ødelægge vor slægt, så den ikke ejer fremtiden i sig.

En af disse mange forkæmpere, som så faren, var englænderen Baden-Powell, – han stiftede en verdensbevægelse, hvis valgsprog var „Vær beredt“. Dens løfte var at være tro mod Gud, hjem og fædreland. Han kaldte ungdom bort fra gadehjørner og skumle steder – ud i naturen – Guds store domkirke, – ud for at få ro i sindet, – for at få tid til at tænke, – tid til at leve.

Mange – alt for mange – betragter livet som et stort festligt dækket bord, hvor det bare gælder om at tage for sig af retterne; men det er et stort selvbedrag; vi er ikke sat i tilværelsen for at nyde, men for at yde. Ikke bare for at finde, men for at fylde vor plads. Ikke bare tænke på at have det godt, men at gøre godt. At være lysbærere.

Ja, en ungdom, der ikke må hildes af nattens besnærende blund, det er en slægt, der ejer en fremtid. En ungdom, der af hjertet kan synge med på Gunnar Jørgensens smukke sang:

»Vi er unge sind, hvis tanker higer højt mod himle blå,
men vi ved, at kun ved arbejde kan vi sikkert målet nå.
Vi skal hamre, vi skal dyrke, trodse regn og striden blæst,
vi skal bygge Danmarks fremtid, skabe hverdag om til fest.
Vi har lært at elske Danmark, hver en dyr og omstridt plet,
vi vil vogte fædres minde, vi vil værne om vor ret.
Vi har valgt den største herre og står fast som væbnervagt,
vi går frem med hævet pande og med livets Gud i pagt.«

En vågen dansk, kristen ungdom, – en slægt, der er sig sit ansvar bevidst over for fortid, nutid og fremtid, det er, hvad der er brug for, hvis Danmarks kommende dage skal lyse med morgenskær.

Jens Sigurd Pedersen.

Med tak for gode minder ønsker vi alle godt nytår.

Elisabeth, Edel, Preben og Per-mand.

Anna og Jens Sigurd Pedersen.

Lidt om taknemmelighed

Det er blevet sagt, at evnen til at føle taknemmelighed er et af de bedste beviser på et menneskes adel.

„Tak“ har vi alle lært at sige, og vi gør det mange gange; men er vi helt med i det. Jo, det er vi, når vi får et eller andet, som vi brændende har ønsket os.

Men har vi også evnen til at glæde os lige så meget over det, som vi efterhånden har vænnet os til at tage imod som selvfølgeligheder: Sundhed, arbejde, daglig føde, fædreland, frihed, naturens skønhed og meget mere. Glæder vi os sådan over de ting, at vi siger Gud og mennesker inderligt tak for dem. Engang imellem, når vi gøres opmærksomme på dem, må de fleste af os vel nok svare.

Langt oftere må vi derimod indrømme sandheden i Storm P.'s „flue“: „Herodot, er du lykkelig?“ – „Ikke helt, jeg mangler 7 øre.“ – Vi kender hver især „vore 7 øre“, som meget let optager os. De fylder sindet helt, forpester vort humør, så vi ikke bringer den glæde til vore medmennesker, som de har krav på. – „De får lov til at give sprøjter og kateterisere på den anden afdeling. Vi skal bare varte assistenterne op.“ Eller – „det er ligemeget, hvad P. hun gør, så er det rigtigt.“ De fleste af os kender vist godt de bemærkninger og må tilstå, at vi er rigtig godt misundelige på dem, der tilsyneladende har det bedre. Misundelsen er en modbydelig gift, der gør os blinde for de gaver, vi har, og udelukker taknemmeligheden.

Lad os nu lytte lidt til samtalen mellem døgnfluen og det 365-årige egetræ i H. C. Andersens eventyr: Det gamle egetræs sidste juledrøm. „Lille stakkel, kun en eneste dag er hele dit liv. Hvor kort dog. Det er så sørgeligt,“ siger egen. „Sørgeligt,“ svarede da døgnfluen, „alt er så mageløst lyst, så varmt og dejligt, og jeg er så glad.“ „Men kun en dag, og så er alt forbi.“ „Forbi,“ sagde døgnfluen, „hvad er forbi, er også du forbi?“ „Nej, jeg lever måske tusinder af dine dage, og min dag er hele årstider. Det er noget så langt, at du slet ikke kan

Verandaen

udregne det." „Nej, for jeg forstår dig ikke. Du har tusinde af mine dage, men jeg har tusinde af øjeblikke at være glad og lykkelig i. Holder al denne verdens dejlighed op, når du dør?" „Nej, den bliver ved længe, uendeligt længere end jeg kan tænke det." „Men så har vi jo lige meget, kun at vi regner forskelligt." Døgnfluen lettede fra sit blad på egetræet og fløj videre. Den glædede sig over varmen, violers og kaprifoliens duft. – Vi har som døgnfluen tusinder af øjeblikke at glæde os i. Vi har de samme ting og mange flere at glæde os over.

Når mismodet breder sig, kan det være godt at tænke på alle de „selvfølgelige goder". Man vil da opdage, at det forsvinder til fordel for en dyb taknemmelighed.

På mine ture som hjemmesygeplejerske i et kvarter, hvor hjemmene hovedsageligt er godt stillede, har jeg mødt mange forskellige mennesker. En stor del optages meget af de „7 øre", og hos enkelte er taknemmeligheden hele grundtonen. – Jeg skal sent glemme den gamle 74-årige frøken X. Hun bor i en gammeldags villa hos sin søster og svoger. Hun holder den ren, laver mad og vasker storvask, selv om hun har smerter i sit ben med skinnebessår. Hun betaler en god sum af sin aldersrente for ophold og kan ikke tillade sig de

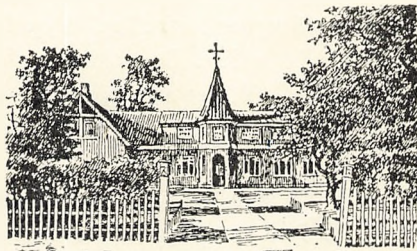
samme ting som søsteren. Hvor bliver man både skamfuld og løftet, når man lytter til hende. Hun er så tilfreds og glad. Altid taler hun om sine små glæder. Hun er lykkelig for at have et sted at være, nu hun er gammel, og mennesker at gøre noget for. Deres ukvemsord mod hende svarer hun så mildt og kærligt på. Hun hører til et af de lys, der lyser også uden at tale, men i gerning viser, hvor hun har sin kilde.

Hvor vil jeg ønske, at vi må få lykke til at lade vore sind fylde med taknemmelighed, så vi af hjertet med Kingo kan synge:

»- vær glad min sjæl, og lad din stemme klinge,
stig op fra jordens bo
og med din tak og tro
til himlen svinge.«

Med ønsket om en rigtig god jul og et godt nytår sender jeg dem, jeg kender, venlige hilsener.

Inge Marie Jørgensen,
hjemmesygeplejerske,
Østergade 19, Rønne.

Et tilbageblik

Nu nærmer vi os igen den lidt triste tid med korte dage og lange, mørke aftener. Efterårspragten i skoven holder igen på sommeren, men vi ved, at den ikke er holdbar – trækker kun tiden lidt ud –, og snart er skoven og markerne golde. Men også den mørke tid får ende; endnu inden året rinder ud, og medens dagene er allerkortest, tænder vi lys i granerne og holder jul, og Jesus lader sine lys tindre i tusinde barneøjne, og derefter er vi igen på vej til lysere dage.

Vi lidt ældre holder også jul – tænker måske lidt mindre på juletræ og julegødter end børnene; men vi griber årsskriftet fra Try høj-skole og lader tankerne vandre tilbage til det år, der gik.

Nu vil jeg ikke her dvæle ved „året der svandt“, det gør nok forstander Sejlund Sørensen. Men for I lidt ældre elever, der i sin tid sled bænkenene, men nu kæmper hver i sit erhverv, vil jeg lige lade tankerne gå tilbage. Var det et godt år? – Ja! nej! Det blev et fredens år. Det uvejr, der trak op sidst i oktober 1956, drev over, selv om det blev hårdt for Ungarn. Suezkrisen blev overvundet, og nu synes også Tyrkiet-Syrienstriden at være lettet, og freden er sikret en tid fremover.

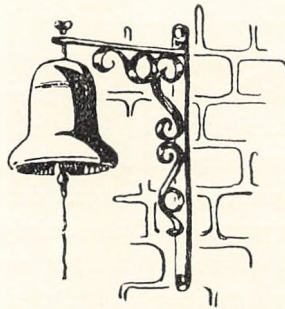
Med hensyn til det økonomiske blev 1957 vel det år, hvor prisfaldet endelig slog igennem, og påny er den situation opstået, at når vi har haft en serie af år med fred og opbygning efter en krigstid, da sætter de lave priser ind. Overproduktion – kalder vi det, og selv om det tilsyneladende er rart at kunne købe billigt, er der en masse mennesker, der kommer i vanskeligheder, fordi deres udgifter bliver for store i forhold til indtægterne. Vil denne nedadgående linie holde sig i 1958? Det er det vanskeligt at spå om. Selv om produktionen inden for landbruget er uhyre sårbar, ser det dog ud til, at det alsidige brug endnu har tålelige kår. Æg og kød er forholdsvis dyrt. Værst er det vel for det kvægløse landbrug, når kornpriserne svigter. Også svinene, der hidtil har indbragt dansk landbrug mange penge, ser det ikke

godt ud for. Mekaniseringen med bortsalg af heste og opfyldning af svin i hestestalden har overfyldt markedet, og med den fremgang, der også er i svinebesætningerne i mange andre lande, vil det være vanskeligt at opnå rentable priser på flæsk i den nærmest kommende tid. Vi kommer nok til at spænde livremmen ind. De unge, der har købt ejendom i de sidste år, vil få det sværest; men jeg håber, at de til gengæld vil have de fleste kræfter og tilstrækkeligt livsmod til, at de kan klare den. Ellers er vi jo stadig inde i en vældig udvikling. – Tænk på „Sputnik“, der i denne tid farer rundt om jorden. Hvilke uanede muligheder bringer den ikke med sig? Det at man nu kan beherske et langt større rum uden om jorden. Jeg har besøgt den store atom- og elektricitetsudstilling i Forum i København. Jeg skal dog vel vogte mig for at fortælle enkeltheder herfra. Det vil hverken jeg kunne klare, eller I kunne forstå, det skal der særlige forudsætninger til. Men alene at se alle de brugs- og nyttegenstande, som den moderne atom- og elektricitetsindustri nu kan fremstille, er en oplevelse og fortæller os noget om, at hvis vi ellers kan holde fred og binde atomkraften i nytte- og forbrugsproduktionens tjeneste, da vil vore efterkommere få en betydelig højere levelfod og lettere tilværelse end os.

L. Sletting Christensen.

Gamle elever ønskes en glædelig jul og et godt nytår.

Birgith, Uffe, Inger, Sinne og L. Sletting Christensen.

DU LILLE

*Du lille stille forknytte
deltager i Livets Spil,
som skjuler dig i din Hytte
og undskylder, du er til.*

*Du skylder da ingen Forklaring
til andre – saa lidt som til mig.
Der lever en gammel Erfaring:
Der er Hundrede Tusind som dig.*

*Du er født til den selvsamme Verden
som Masserne forud for dig.
Du har Ret til den samme Færden
ad Slægternes krogede Vej.*

*Og er du end kun en Draabe
i Tidens brusende Elv,
din Ret til at leve og haabe
gælder ogsaa – – at være dig selv.*

*Og ser du kun Ørke og Øde,
– om andre var ringe som du, –
saa tænk paa de store, som døde.
– Og Verden bestaar dog endnu –*

*Og er der end Forskel paa lille og stor:
– Saa længe du blot gør dit bedste,
du har dog Betydning som Søster og Bror
– som Far og som Mor
og saa for din nærmeste Næste.*

S. A. SØRENSEN

Højskolelærer C. H. Daugbjerg

30.7.1898 – 23.9.1957

Der er ingen almengyldig målestok for, hvor meget en medarbejder i højskolens tjeneste betyder. Der er og har været skikkelser, hvis navn og indsats alle kender og værdsætter – og med rette; men der er også skikkelser, hvis navn og indsats mest har været begrænset til enkelte skoler med deres kreds og egn, og deres gerning er ikke altid mindre betydningsfuld.

Lærer C. H. Daugbjerg er en af dem, og han fortjener at mindes nu ved hans død.

Han stammede fra Østjylland, hvor hans fader var skovfoged. Hans kærlighed til og fortrolighed med naturen har sikkert sin rod i barndomsoplevelser. Hvor var han en sikker leder på vore Storskovs-ture!

I sine første ungdomsår var han praktisk landmand; men i en ret moden alder kom han på Jelling seminarium, hvor han tog lærer-eksamen i 1925, og nu åbnedes vejen for opfyldelsen af hans ungdoms drøm: at blive højskolemand.

Først var han lærer ved Hadsten højskole i 3 år fra 1925, derefter ved Odder højskole i 7 år fra 1928, og i efteråret 1935 kom han så som nygift lærer til Try højskole og friskole, hvor han fik sit virke til maj 1954.

Det blev altså ved Try højskole, Daugbjergs manddomsgerning kom til at ligge. Hans undervisning var solid og levende. Han havde kærlighed til sit stof, især litteraturen, og han havde kærlighed til de unge, og med den jævne, stilfærdige fremtræden, som var hans, fik han betydning for de unge, og de holdt af ham.

Under besættelsen var Daugbjerg drivkraften i at stifte Try ungdomsforening, hvis betydning for egnen om højskolen har været overordentlig stor.

Det folkelige liv og menighedslivet havde i lige stor udstrækning hans hjerte. Han var selv rodfæstet deri, og hans tro derpå var overbevisende for andre.

I de senere år var han medlem af Dronninglund menighedsråd og formand for den lokale venstrevælgerforening. Politisk ansvar og oplysning var også en hjertesag for ham.

Efter friskoleloven af 1946 fik Daugbjerg fuldt timetal ved Try friskole, der drives sammen med højskolen; men selv om det betød, at han nu kun fik få ugentlige timer med højskoleeleverne, var han dog stadig fuldtud højskolemanden. For forældrekrædsen om friskolen betød han og hans hustru, Asta Daugbjerg, overordentlig meget.

Allerede i 1952 havde Daugbjerg en lang sygdomsperiode. En blodprop og et svigtende hjerte kom som en advarsel. Men han blev arbejdsdygtig igen, omend lægerne bød ham holde måde med, hvad han tog sig på.

De svigtende kræfter fik ham til at søge over i det forholdsvis lille folkeskolelærerembede i Rosenby, naboskolen til Try, og i de 3½ år, hans gerning faldt der, vandt han og hans familie sig en ny vennekreds.

Til det sidste var Daugbjerg kasserer for Try højskoles elevforening, og højskolens ve og vel betød umådelig meget for ham. Han var trofast som få.

I sommerferien blussede hans sygdom op på ny; han blev indlagt på Dronninglund sygehus, men var tilsyneladende selv optimist med hensyn til at komme til at tage fat igen. Han var da også udskrevet

og var så sent som den 18. september til efterårs møde på højskolen. Men et par dage efter kom et nyt, strengt anfald af sygdommen, og mandag den 23. september døde han.

Hans hustru og tre børn har mistet en enestående god mand og fader, og i Try højskoles elev- og vennekreds vil han blive savnet stærkt, men mindet for meget godt.

P. Sejlund Sørensen.

En lille hilsen

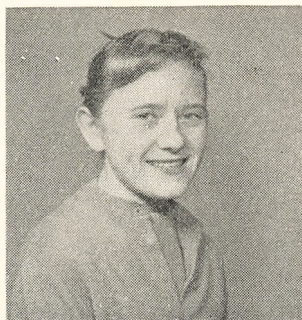
*„Jeg dør en lille smule
for hvert sekund, der går,
jeg bærer døden med mig
igennem livets år.*

*En nat, måske en martsnat,
så mild af regn og tøj,
skal jeg gå bort i mørket
og holde op at dø.“*

Disse linier, skrevet af Grethe Risbjerg Thomsen, men sendt til os fra en af vore medarbejdere ved Try højskole, var, tillige med alle de hilsener og breve, vi modtog ved min mands død og begravelse, med til at hjælpe os gennem den tunge tid. Tak allesammen, venner og gamle elever, for breve, blomster og pengegaven til mindestenen.

Rosenby skole, den 8. november 1957.

Svend, Hanne, Aksel og Asta Daugbjerg.

Mindeord

Marie Menné Larsen

„Den gamle skal dø; den unge kan dø“ siger det gamle ord.

Da Marie Menné Larsen fra Nibe besøgte os fredagen før elevmødet, tænkte ingen på, at hun ikke var rask – ud over, at hun havde en lille byld på hagen. Lørdag morgen følte hun sig dårlig. Der blev sendt bud efter lægen, som omgående fik hende indlagt på sygehuset. Ingen af os tænkte på noget faretruende; men onsdagen efter kom budskabet: Marie Menné Larsen er død.

„Ingen kender dagen, før solen går ned.“ – Vi kunne slet ikke forstå det.

Marie havde været elev vinteren 1956/57. Hun var en dygtig pige, på sin vis en ener; men hun gik i højeste grad op i skolens liv og arbejde, og da skoletiden var sluttet, var hun enestående trofast mod sin gamle skole – med breve og besøg.

I et brev til min fødselsdag skrev hun bl. a.: „Hvordan jeg skal takke jer, ved jeg ikke. Hvad der er blevet gjort for os elever, er der ingen grænser for. – Vinteren 1956/57 har været den bedste del af mit liv. Mine tanker går ofte tilbage til min gamle skole.“

Vi ved nok, at disse ord lyder *for* store; men jeg tror, de var ærligt ment, og de gjorde os godt.

Marie Menné Larsen er ikke mere; men hun lever i vort minde som en god elev og en god pige.

P. Sejlund Sørensen.

Kære gamle elever fra Try højskole

Der har i de senere år været ret stort frafald af medlemmer i elevforeningen. Grunden er nok, at skolen er gået over fra almindelig højskole til sygeplejehøjskole. En del gamle elever er muligvis blevet skuffet over dette.

Men der var næppe anden vej frem. Lad os glæde os over, at Try højskole i sine delvis nye klæder og i sin nye form har fået en sådan tilslutning af elever, som den aldrig før har haft.

Vi elever fra den gamle Try højskole bør give håndslag til den nye og tænke på, at den gerning, der i dag øves i Try, er menneskeligt og kristeligt på linie med den gamle.

Dette håndtryk bør vi give udtryk ved, at vi bliver stående som medlemmer af elevforeningen og møder op til det årlige elevmøde.

Thise byskole i november 1957.

Svend Hillgaard,
formand for elevforeningen.

Try højskole - siden sidst

Mon læserne af dette afsnit af årsskriftet i grunden har tænkt på, hvor svært det egentlig er at skrive om årets gang. Ja, det kan jo være let nok at nævne nogle af de vigtigste begivenheder; vanskelighederne består bl. a. i at få lidt variation i måden at fortælle på. Men måske venter man stort set det samme fra sin gamle skole fra år til år – krydret med, hvad der nu kan være af nyt at fortælle. Jeg har vistnok selv haft det sådan i forholdet til mine egne „gamle skoler“.

Altså til sagen.

På vinterskolen 1956–57 havde vi 58 elever, og da vi samtidig var midt i byggeriet, var pladsen lidt kneben; men med god vilje kan så meget gå, og det gik. Den 29. januar blev 6 værelser i det nye taget i brug, og i løbet af februar blev resten af værelserne færdige – 13 ialt – d. v. s. til 26 elever, med tilhørende bade- og toiletforhold, og der har været almindelig glæde over dem.

I den nye fløj er der også et dejligt lokale til sygeplejeføvelser og forevisninger samt en lejlighed til forstanderinden. Noget helt særligt er den lave mellembygning, der forbinder den nye fløj og den gamle hovedbygning. Vi kalder rummet verandaen, og den er på én gang en ekstra opholdsstue og samtidig gennemgangsled mellem de to bygninger. Der er lavet en meget smuk trappe op til elevgangen, og vi synes selv, det er et ualmindelig vellykket resultat, der er nået. I den tidligere „Nye skolestue“ er der jo nu elevdagligstue, som er forbundet med verandaen med skydedøre. Her er iøvrigt fikset op med nyt tapet og maling samt indrettet en telefonboks – foreløbig dog uden telefon.

Skolelivet gik ellers stort set sin vante gang. Vi havde hele tre udflugter til Ålborg – alle sluttende med teaterbesøg: „Jomfruburet“, „En sælgers død“ og „Anne Franks dagbog“.

En af turene gik over Langholt hovedgård, som Try-elever så

Vi har det så hyggeligt på Borgen

mange gange tidligere har besøgt; men denne gang gjaldt det ikke så meget avlssdyr som de mælkehygiejniske foranstaltninger. Den 3. og sidste Ålborg-tur blev skænket af rutebilejer Steve Christensen, Aså. En yderst vellykket Storskovstur samt meget interessante besøg på

Herrebesøg på «Anestad»

amtssygehuset i Dronninglund og åndssvageanstalten i Vodskov må også nævnes.

Try ungdomsforening havde 7 arrangementer i vinterens forløb med meget lødigt program. Et af emnerne var den unge stat Israel (journalist Anna Nielsen), og dette blik mod øst blev senere på udmærket vis suppleret op med levende beretninger fra Indien og

En »sokratisk« forsamling

Arabien, idet vi havde besøg af to tidligere missionærer: frk. Olga Kåe, Testrup, og frk. Anna B. Nielsen. Et blik mod øst fik vi endelig også ved brugsforeningens generalforsamling, hvor forstander Haugård, St. Restrup, viste film fra og talte om sin Ruslands-rejse. Vidt forskellige forhold og problemer hørte vi om fra disse steder; men det var værdifuldt at få indblik deri.

Endelig må også nævnes vort julemøde med pastor Claussen – hyggeligt og opbyggeligt i bedste forstand – samt besøget af Tage Albertsen, der talte fængslende om privatøkonomi.

På grund af udskiftning af fyrkedel og opstilling af oliefyrrer var hele hovedbygningen „kold“ i det meste af juleferien, hvorfor familien Sejlund flyttede over på annekset, hvor vi såmænd havde det ret så hyggeligt. Der var ingen telefon el. lign. til at forstyrre julefreden.

Vinterens store fester var fastelavnsgildet, hvortil Margrethe Han-

Et værelse i den nye fløj

sen havde instrueret Soyas vittige skuespil „En ærgrelse på vandring“ – samt forældremødet. Begge dele spændte godt af, og vi kommer til at sætte større og større pris på forældremøderne med den kontakt, de giver mellem hjemmene og skolen.

Ved afslutningsfesten valgte vinterholdet Lilly Laustsen, Brøndum, som repræsentant til elevforeningens bestyrelse.

*

April måned blev heller ikke nogen hvilemåned. Samme dag, eleverne rejste, rykkede håndværkerne ind i hovedbygningen, hvor der nu er indrettet udmærkede bade- og toiletforhold i den vestligste ende af elevgangen samt værelset „Nordkap“. Samtidig mærkede lærerinde Inger Larsen også lidt til fremskridtene, idet hun til „Oslo“ har fået lagt en lille entre plus bad og w. c.

På grund af de mange indmeldelser til sommerskolen fik vi også „Kavalerfløjen“ ordnet lidt, med håndvaske og w. c., så der nu er plads til 4–5 elever dér under gode forhold.

Med tungt hjerte fældede vi det store kastanietræ øst for privatfløjen; men det nye haveanlæg, som havebrugskonsulent Frode Olsen,

Generalstaben har møde

Hjørring (gammel Try-elev fra 1935–36), havde lavet plan til, krævede det, og det skal også nok blive smukt.

Min 50-års fødselsdag den 4. april var ikke lagt an i den store stil; det havde vi ikke tid og kræfter til; men de mange hilsener, breve, gaver og blomster, som jeg fik, var jeg *meget* glad for. Hjertelig tak til alle dem, der ikke har modtaget tak på anden måde.

Og så var der bryllupsfesten den 16. april for Kirsten Fogt og Gravers Nielsen. Det blev en smuk familiefest, som vi var glade for at kunne give rammer til i Kirstens gamle hjem.

*

Sommerskolen blev med sine 60 elever det hidtil største hold på Try højskole.

Af de små og større udflugter, sommeren bød på, skal her kun nævnes de tre største: Ålborg-turen, Skagen-turen samt en tur til Hjørring, hvor vi skulle til TB-undersøgelse. Samtidig besøgte vi Centralsygehuset, biblioteket og Svanelunden, og derefter gik turen videre over Børglumkloster til Løkken og køretur langs stranden til Blokhus. Her besøgte vi Kancelligården umiddelbart efter afsløringen af mindestenen for Th. Olesen-Løkken. Dette besøg blev en stor oplevelse

»Solen skinner på Heklafjeld«

for os alle, idet digterens børn fortalte om deres fader, og en anden digter, Hans Povlsen, læste egne digte op for os.

Elevmødet fik – trods eftermiddagsregnvejr – et vellykket forløb med Ib Freuchens skuespil „Solen skinner på Heklafjeld“ som højdepunktet.

En række foreninger lagde også i sommer deres udflugt om ad Try, og en af dem overværede elevmødeskuespillet, da vi spillede det for egnens folk.

I sommerferien havde vi rent privat en dejlig telttur ned over de sydlige øer og med fint vejr de fleste dage.

Ved efterårsmødet talte forstander Jacobsen, Stidsholt, og forstander Gustaf Bengtsson, Lollands højskole. Et godt møde. Det var ved efterårsmødet, lærer Daugbjerg sidste gang besøgte sin gamle skole – dybt interesseret i folkelig tale og liv, som han altid havde været. Han refererede også denne gang til bladene; men vi så nok, at sygdommen havde mærket ham, og fem dage efter blev han kaldt bort. Der var meget stor deltagelse ved hans begravelse, og friskolens og elevforeningens faner var med i kirken som hæder over hans mandoms liv og gerning i Try.

Fætterfesten og forældremødet holdtes to dage efter hinanden –

»Solen skinner på Hekla fjeld«

lidt anstrengende; men alt gik fint. Ved afslutningen valgte sommerholdet Kirsten Koch, Granslev, Laurbjerg, som sin repræsentant til elevforeningens bestyrelse.

I lærerkredsen er der sket den ændring, at sygeplejelærerinde Inge

Hvad siger pulsen?

M. Jørgensen fra 1. april rejste på supplerende kursus i København, og hun er nu hjemmesygeplejerske på Bornholm. I sommer har hun været efterfulgt af frk. Karen Friis-Nielsen, der i en længere årrække virkede ved missionsarbejde i Indien.

Også i det forløbne år har vi haft værdifulde indslag i undervisnin-

Maren og »Maren«

gen af kredslæge Malthe-Jacobsen, hjemmesygeplejerske fru Jenny Sigen og oversygeplejerske frk. Nielsson, Dronninglund.

Det har været et gammelt ønske ved lejlighed at kunne erhverve Jens Dahls hus med tilhørende grund. Try højskole ligger jo nok på landet, men indeklemt og gennemskåret af veje, så mere plads omkring bygningerne er ønskelig. I år har vi købt huset, og det er nu indrettet til vævestue, sløjdløkkale for drengene i friskolen samt cykelstald. Samtidig har vi fjernet det gamle tørveskur, ryddet en del buskads og ændret indkørselsforholdene, så skolens gårdsplads fremtræder mere som et samlet hele, giver bedre parkeringsforhold og – tror vi – vil komme til at give et meget smukkere helhedsbillede, når der nu bliver planter og fikset op. Jo, der sker immer noget på jeres

gamle skole; f. eks. er vor samlede „park“ af motorkøretøjer nu oppe på 4, deraf 2 biler og to folkevogne!

Men: det skal I vide, I gamle elever, at sker der end en del ændringer i det ydre, så håber vi oprigtigt, at I stadig vil være flittige til at komme her på jeres gamle skole, og at I stadig må føle jer hjemme her. Læg forøvrigt mærke til, at *elevmødet* for fremtiden rykkes frem til 3. søndag i juni, hvilket skyldes, at vore kursus for fremtiden skal begynde den 3. februar og 3. august for at kunne passe ind i sygehusenes arbejdsplan. Som overgangsordning til de ændrede kursustider får vi imidlertid i 1958 et 3-måneders kursus fra 8. april.

Løvrigt alt vel på Try højskole.

P. Sejlund Sørensen.

De bedste ønsker om en velsignet jul og et 1858 med fred og frihed!

Frode, Karen, Søren, Hilda og P: Sejlund Sørensen.

Trappeopgangen

Elevforeningen

Ved elevmødet holdtes generalforsamling under ledelse af formanden, lærer Hillgård, Thise. Lærer Daugbjerg aflagde beretning og regnskab og betonedede, at foreningens økonomi var anstrengt, hvorfor han stærkt opfordrede til sammenhold og til rettidige indbetalinger af kontingent.

Fra Dronninglund Sparekasse har foreningen også i år med tak modtaget 200 kr. Til bestyrelsen genvalgte gdr. Germund Andersen, Agersholt, og forpagter Niels Pedersen, Thorsvad. Nyvalgt blev gdr. Alfred Christensen, Øster Gingsholm, Try. Sletting Christensen og gdr. Jens Møller, »Ny Ravnstrup«, genvalgte som revisorer.

Efter Daugbjergs død har lærer J. Sigurd Pedersen, Try, lovet at overtage kassererposten til næste generalforsamling.

P. Sejlund Sørensen.

Elevforeningens regnskab 1956-57

INDTÆGT:	UDGIFT:
Kassebeh. ved årets bøg. 573,59	Elevunderstøttelse 300,00
Nettoindtægt ved elevmøde og off. forestilling 167,00	Annonce 6,40
Kontingent 2.433,48	Porto, blanketter, indbydel- seskort, korsbånd, karto- tekskort 716,77
Tilskud fra Dronninglund Sparekasse 200,00	Trykning af årsskrift 2.247,00
	Frugt 3,90
	Kassererløn 100,00
	Ialt udgift 3.374,07
	Kassebeh. ved årets slutning 0,00
Balance 3.374,07	Balance 3.374,07

C. H. Daugbjerg.

Regnskabet gennemgået og fundet i overensstemmelse med bilagene.
Rosenby skole, den 19. juli 1957.

L. Sletting Christensen.

Jens Møller.

Elevfortegnelse

Vinteren 1956 - 57

Lillian Gjetting Andersen, Østerbrogade 5, Løgstør.
Ragna Kårsberg Andersen, Vår skov, Sebbesund.
Ruth Andersen, Hvorslev, Ulstrup.
Ninna K. K. Boller, Ny Mellemvang, Randers.
Inge Carlsen, Adelgade 14, Hobro.
Agnethe Holst Christensen, Nørregade, Ulsted.
Ane Marie Christensen, Bastruppgård, Jebjerg.
Edna Bodil Christensen, Teglværksvej, Sindal.
Ella Christensen, c/o tømrerm. Hak. C., Lyngså.
Ragnhild Christensen, Vestergade 7, Nr. Saltum.
Else A. Clemmensen, Fiskbæk, Herborg.
Anna S. Culmsee, Asp, Struer.
Rigmor Krogh Drejer, Lødderup, Nykøbing M.
Kirsten Rostgård Evald, Bevtoft.
Gudrun Sæderup Frandsen, Budsted mark, Suldrup.
Inger-Lise L. Gade, Øster Hurup.
Kirsten Grau-Larsen, Rømmøgade 11, Ålborg.
Bodil Gregersen, Sdr. Brogade 34, Horsens.
Edel K. Hansen, Grønnegade 51, Ålborg.
Klara Hansen, Møllevvej, Vrå.
Annamette Høyer, Mirabellevej 11, Ålborg.
Hanne Iversen, Strandjægervej 84, Dragør.
Karen Pagter Jakobsen, Hvilsom, Hobro.
Ida Jensen, Byrsted, Nibe.
Marie Overby Jensen, Hestlund, Bording.
Rita Jensen, Ahornsgade 112, København N.
Vera Jochumsen, V. Skivum, Vegger.
Ulla Johansen, Tousvej 79, Åbyhøj.
Lisse Jørgensen, Mørkholt, Aså.
Inger Irene Kjeldgård, V. Hvidbjerg, Karby, Mors.
Anemette Kristensen, Gadegårdsvej 11, Lindholm, Nørresundby.
Birte Kristensen, Gelstrup, Nibe.
Marie Menné Larsen, Søndergade 1, Nibe.

Lilly M. Laustsen, Brøndum, Hobro.
 Tove H. J. Lindskov, Grove, Havndal.
 Åse Holt Magnussen, Mou savværk, Mou.
 Kirsten K. Munkholm, Syrenvej 8, Hasseris.
 Ester Margr. Nielsen, Heden, V. Hassing.
 Helga Nielsen, Tjørnevej 20 B, Viborg.
 Anny Bang Olsen, Gærum, Frederikshavn.
 Birgit Karen Pedersen, Simsted.
 Esther Ågren Pedersen, Vejlen, Åbybro.
 Ruth Dresler Pedersen, Præstegårdsmarken, Kongerslev.
 Ulrikke Kr. Sand, Gravensgade 18², Ålborg.
 Anna Sloth, Dalbyover.
 Grethe I. V. Smed, Suldrup.
 Lilian Stave, Ringgade 82, Sønderborg.
 Else Stoffersen, Klæstrupgård, Ellidshøj.
 Annalise Sørensen, Niær, Sall.
 Elisabeth Munkgård Sørensen, Bredgade 8, Brædstrup.
 Elly Sørensen, Østermarken, Varde.
 Else Sørensen, Als, Østjl.
 Gerda Sørensen, Frejlev, Ålborg.
 Kirsten Ågård Sørensen, Mellemgade 50, Nibe.
 Margit Fyllgraf Sørensen, Alstrup Østergård, Ullits.
 Mary K. Tarpgård, Vedersø, Ulfborg.
 Gudrun Thøgersen, Lem, Randers.
 Anna Ågård, Voldby, Hammel.

Sommeren 1957

Ellen Andersen, Idskovvej 15, Dybvad.
 Henny Andersen, Nysum, Arden.
 Inge Haslund Andersen, Østergade 47, Nørresundby.
 Tove Marie Andersen, Skelund.
 Inge Bisgård Andreasen, Gug st.
 Zida Brøndum, Gundersted mølle, Vegger.
 Birgit Christensen, Apotekervænge 22, Sæby.
 Inger Marie Christensen, Lundergårds mark, Pandrup.
 Nina Tove Christensen, Elmevej 17, Viborg.
 Henny Christiansen, Myhresvej 7, Ålborg.
 Doris Kjær Christoffersen, Fischersgade 16, Løgstør.
 Karen Eriksen, Ejstrupgård, V. Hornum.
 Elna Fjord-Larsen, Nøtregade 63, Hvide Sande.
 Else Margrethe Foder, Skovvej 20, Vejle.
 Else Kathrine Hansen, Østerbroen, Præstbro.
 Paula Møller Hedegård, Balling st.
 Ane Elise Iversen, Balling st.

Bente Jensen, Sandagergård, Kølby, Sebbersund.
Birgith Norsgård Jensen, Hammershøj.
Bodil Margr. Jensen, Milbakken, Sulsted.
Edith Jensen, Ålborgvej 11, Hjørring.
Erna Rigmor Jensen, Klarup.
Gurli Agnethe Jensen, Jernbanegade 26, Støvring.
Kirsten Ravn Jensen, Birkelse st.
Lilly Jensen, Almind, Rindsholm.
Oda Jensen, Kildebæk fiskeri, Gatten.
Ida Jespersen, Ugilt, Tårs.
Inger Johansen, Brigadevej 581, København S.
Jonna I. Egebjerg Johansen, Lundfod, Brande.
Birthe Jørgensen, Sdr. Saltum.
Jørdis M. Jørgensen, Sjøllandsgade 34, Ålborg.
Merete Jørgensen, Fuglebakken 16, Randers.
Eva Knudsen, Ø. Brønderslev, Brønderslev.
Kirsten Koch, Granslev, Laurbjerg.
Lisbeth Koch, Granslev, Laurbjerg.
Minna Enghave Kristensen, Nr. Tvede, Brandelev.
Else Krosgård, Thise, Manna.
Irene Kühnell, Nørrebrogade 61, Fredericia.
Tove H. J. Lindskov, Grove, Havndal.
Inga M. Madsen, Tolstrup, Brønderslev.
Inge Magnussen, Udbyover, Havndal.
Inge Holt Magnussen, Mou savværk, Mou.
Kirsten Markussen, Dommerby skole, Højslev.
Gerda Kirstine Nielsen, Romdrup Højgård, Klarup.
Ingeborg Vind Nielsen, Bilstoft, Næsbjerg.
Karen Nielsen, Gl. Vedsted, Birkelse.
Inge Marie Sander Olsen, Barfredsvej 3, Hedehusene.
Åse Birgith Overgård, Visborg.
Birthe E. Pedersen, Iver Christensensevej 12, Skagen.
Inge Pedersen, Hou, Ulsted.
Inger Jonna Pedersen, Skottenborg 13, Viborg.
Ruth Pedersen, Nygade 13, Bjerringbro.
Ellen Johanne Petersen, Kjeldsholmgård, Uvelse, Slangerup.
Grethe Bendix Petersen, Vestergade 33, Sæby.
Laila Sørensen Post, Tjærbyvej 43, Dronningborg.
Sylvia Stratford, 31 Briarwood Avenue, Newcastle up. Tyne, England.
Birgitte Svendsen, Middelfartsgade 181 tv., København Ø.
Bodil Svendsen, Hedevej 6, Hjørring.
Inge Marie Sørensen, Husby, Fjerritslev.
Anna J. Thomsen, Gravensgade 57, Brønderslev.
Else Østergård, maskinsmedien, Nr. Saltum.

INDHOLD

	Side
P. Sejlund Sørensen: »Traditionen tro –«	3
Frode Fogt: Dronninglund Storskov	8
P. Christensen: Historiske sange	15
Margrethe Hansen: Ensomhed og fællesskab	22
Inger Larsen: Diskoskasteren	30
J. Sigurd Pedersen: »– en slægt, der ejer en fremtid«	32
Inge M. Jørgensen: Lidt om taknemmelighed	36
L. Sletting Christensen: Et tilbageblik	39
S. A. Sørensen: Du lille	41
P. Sejlund Sørensen: Højskolelærer C. H. Daugbjerg	42
Asta Daugbjerg: En lille hilsen	44
P. Sejlund Sørensen: Mindeord: Marie Menné Larsen	45
Sv. Hillgård: Kære gamle elever fra Try højskole	46
P. Sejlund Sørensen: Try højskole – siden sidst	47
P. Sejlund Sørensen og C. H. Daugbjerg: Elevforeningen	56
Elevfortegnelse m. m.	57

